

Gröna sköna Tyresö

Kommunplan 2015-2018

med budget för 2018

**En budget för klimat och
miljö, barn och unga**

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. KOMMUNFULLMÄKTIGES BESLUT	4
2. EN BUDGET FÖR BARN, UNGA, MILJÖ OCH KLIMAT	5
3. MILJÖPARTIETS VISION FÖR TYRESÖ KOMMUN 2030	7
TYRESÖ – EN GRÖNSKANDE KOMMUN MED MÄNNISKAN I CENTRUM.....	7
4. LÅNGSIKTIGT HÅLLBAR UTVECKLING – PÅ ALLVAR!.....	8
ATT HÅLLA SIG INOM EKOLOGINS RAMAR	8
JÄMSTÄLLD KOMMUN MED VÄLMÅENDE MÄNNISKOR	9
<i>Förvaltning och hushållning med våra gemensamma tillgångar</i>	<i>9</i>
UTMANINGAR.....	11
<i>Ekonomisk hållbarhet</i>	<i>11</i>
<i>Avgifter och kostnadsfördelning.....</i>	<i>13</i>
<i>Social hållbarhet</i>	<i>13</i>
<i>Kunskap och bildning.....</i>	<i>15</i>
<i>Ekologisk hållbarhet</i>	<i>16</i>
STRATEGISKA MÅLOMRÅDEN	18
<i>Klimat och miljö – att hålla sig inom ekologins gränser</i>	<i>18</i>
<i>Långsiktigt hållbar ekonomi – där skulder inte lämnas åt kommande generationer.....</i>	<i>19</i>
<i>Jobb och näringslivsutveckling – för fler arbetstillfällen.....</i>	<i>20</i>
<i>Fördömlig arbetsgivare med kompetent personal</i>	<i>20</i>
5. ANSLAGSFÖRDELNING.....	21
MILJÖPARTIETS BUDGET JÄMFÖRT MED MAJORITETENS.....	21
MILJÖPARTIETS BUDGETPRIORITERINGAR 2018.....	22
6. RESULTATRÄKNING	24
7. INVESTERINGAR OCH FINANSIERING	24
<i>Sociala investeringar</i>	<i>24</i>
8. STYRNING OCH UPPFÖLJNING AV NÄMNDERNAS VERKSAMHET	26
VERKSAMHETSOMRÅDE 1: FÖRSKOLA OCH PEDAGOGISK OMSORG	26
<i>Satsa på barnen.....</i>	<i>26</i>
<i>Särskilda uppdrag</i>	<i>27</i>
VERKSAMHETSOMRÅDE 2: GRUNDSKOLA, INKLUSIVE GRUNDSÄRSKOLA OCH FRITIDSHEM.....	27
<i>Ge alla barn en chans</i>	<i>27</i>
<i>Särskilda uppdrag</i>	<i>29</i>
VERKSAMHETSOMRÅDE 3: INDIVID- OCH FAMILJEOMSORG	30
<i>Förebyggande insatser – social och ekonomisk hållbarhet</i>	<i>30</i>
<i>Särskilda uppdrag</i>	<i>31</i>
VERKSAMHETSOMRÅDE 4: OMSORG OM PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING	31
<i>God omsorg – alla människors lika värde.....</i>	<i>31</i>
<i>Särskilda uppdrag</i>	<i>32</i>
VERKSAMHETSOMRÅDE 5: ÄLDREOMSORG.....	32
<i>Värdig äldreomsorg</i>	<i>32</i>
<i>Särskilda uppdrag</i>	<i>33</i>
VERKSAMHETSOMRÅDE 6: GYMNASIESKOLA.....	34
<i>Ett bra och konkurrenskraftigt gymnasium</i>	<i>34</i>
<i>Särskilda uppdrag</i>	<i>36</i>
VERKSAMHETSOMRÅDE 7: VUXENUTBILDNING.....	36

<i>Livslångt lärande och nya livschanser</i>	36
<i>Särskilda uppdrag</i>	36
VERKSAMHETSOMRÅDE 8: ARBETE OCH INTEGRATION	37
<i>Fler i jobb och större frihet</i>	37
<i>Särskilda uppdrag</i>	37
VERKSAMHETSOMRÅDE 9: BIBLIOTEK, KULTUR OCH FRITID (INKLUSIVE FRITIDSGÅRDAR)	38
<i>Ett utvecklat kultur- och föreningsliv</i>	38
<i>Särskilda uppdrag</i>	40
VERKSAMHETSOMRÅDE 10: PLAN OCH EXPLOATERING	40
<i>Effektiv markanvändning och byggande utifrån behov</i>	40
<i>Särskilda uppdrag</i>	42
VERKSAMHETSOMRÅDE 11: VÄGHÅLLNING OCH PARK	43
<i>Tillgängligt, säkert, tryggt och miljöanpassat</i>	43
<i>Särskilda uppdrag</i>	44
VERKSAMHETSOMRÅDE 12: MILJÖ OCH TRAFIK	44
<i>Ansvar för miljön och klimatet</i>	44
<i>Särskilda uppdrag</i>	46
VERKSAMHETSOMRÅDE 13: VATTEN OCH AVLOPP	46
<i>Säkra vattenkvalitet och klimatanpassa VA-systemet</i>	46
<i>Särskilda uppdrag</i>	47
VERKSAMHETSOMRÅDE 14: RENHÅLLNING	48
<i>Mindre resursslöseri, rent och snyggt</i>	48
<i>Särskilda uppdrag</i>	48
VERKSAMHETSOMRÅDE 15: BYGGLOVSVERKSAMHET	48
<i>Tillgängligt, säkert och avgiftsfinansierat</i>	48
<i>Särskilda uppdrag</i>	48
VERKSAMHETSOMRÅDE 16: NÄRINGSLIV	49
<i>Särskilda uppdrag</i>	49
VERKSAMHETSOMRÅDE 17: GEMENSAM VERKSAMHET	49
<i>Värdegrund</i>	49
<i>Jämlikhet och jämställdhet</i>	50
<i>Arbetsmiljö och arbetsvillkor</i>	50
<i>Särskilda uppdrag</i>	51
VERKSAMHETSOMRÅDE 18: KOMMUNALFÖRBUND	51
<i>Ekonomiskt, bättre kompetens, färre som faller mellan stolarna</i>	51
<i>Särskilda uppdrag</i>	52
VERKSAMHETSOMRÅDE 19: POLITISK VERKSAMHET	52
<i>Demokrati</i>	52
<i>Särskilda uppdrag</i>	53
VERKSAMHETSOMRÅDE 20: TYRESÖ BOSTÄDER AB	53
<i>Bygg och efter behov</i>	53
<i>Särskilda uppdrag</i>	54
VERKSAMHETSOMRÅDE 21: ÖVRIGA BOLAG	54
9. UPPFÖLJNING, INTERN KONTROLL OCH KOMMUNIKATION	54

1. Kommunfullmäktiges beslut

Kommunfullmäktige beslutar att

1. Utdebiteringen för 2018 fastställs till *19,80 kronor* per skattekrona,
2. *Miljöpartiets förslag* till inriktning och särskilda uppdrag som anges för verksamhetsområden och kommunala bolag fastställs,
3. Budgeterade ramanslag per verksamhetsområde för budgetåret 2018 enligt Alliansens kommunplan *med justering av de ändringarna i miljöpartiets förslag* till kommunplan fastställs, (vi har inte siffrorna för 2019-2021),
4. Anslagen till förskola, fritidshem, grundskola och gymnasieskola baseras på beräknad volym, och avräkning mot faktisk volym sker vid bokslut, *med tillägg för miljöpartiets satsningar*,
5. Verksamhetsområde 8 byter namn från Arbetscentrum till Arbete och integration,
6. *Miljöpartiet deltar inte i beslutet om att fastställa alliansens förslag om resultaträkning, kassaflödesanalys och balansräkning för budgetåren 2018-2021 enligt bilaga 1 till alliansens kommunplan*,
7. *Fastställa miljöpartiets förslag till investeringsprogram som är 50 mkr lägre än alliansens förslag till investeringsprogram (som redovisas i bilaga 4 i alliansens förslag till kommunplan), vilket kräver återremiss och prioritering*,
8. *Lån får tas upp inom en ram på 1 050 miljoner kronor (med hänvisning till punkt 7)*,
9. Ramen för koncernens rörelsekrediter fastställs till 150 miljoner kronor,
10. Kommunen tecknar sammantaget borgen såsom för egen skuld för Tyresö Bostäder AB:s låneförpliktelser upp till ett totalt högsta lånebelopp om 1 800 miljoner kronor, jämte därpå löpande ränta och kostnader,
11. Borgensavgiften för Tyresö Bostäder AB fastställs till 0,4 procent av vid var tidpunkt utnyttjad del, för övriga borgensåtaganden fastställs borgensavgiften i varje enskilt fall,
12. Följande taxor antas och börjar gälla från 1 januari 2018:
 - a) Reviderad taxa för Tyresö kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning
 - b) Reviderad plan- och bygglovstaxa inklusive mät- och karttaxa,
13. Revisorernas budget för 2018 fastställs till 1,6 miljoner kronor,
14. *Miljöpartiets förslag om en utredning av en social investeringsfond fastställs*,
15. *Förslaget att Tyresö kommun påbörjar arbetet för en jämställdhetsbudget år 2018 fastställs*,
16. *Miljöpartiets övriga förslag till revideringar av Kommunplan för 2015-2018 godkänns*.

2. En budget för barn, unga, miljö och klimat

Kärlek, natur, gemenskap, trygghet, framtidstro och andra sociala och kulturella värden är viktigt för människors välbefinnande. Mycket kan påverkas, även här i Tyresö – här finns förhållandevis goda förutsättningar. Miljöpartiet ser till helheten, det ömsesidiga samspelet och beroendet mellan människor, samhället och naturen. Vår omtanke om barn, unga vuxna och äldre är lönsamt både ur mänskliga och ekonomiska perspektiv. Ett rikt natur- och kulturliv ger livskvalitet, medan minskad miljö- och klimatpåverkan är avgörande för vår och kommande generationers framtid. Tillsammans gör vi skillnad!

Vår politik strävar mot att fördela resurserna så att nu levande och framtida tyresöborna och andra människors välbefinnande tryggas. Vi sätter jämställdhet och jämlikhet högt, och vill utveckla demokratin och öka delaktigheten i Tyresö. Med förebyggande insatser och satsningar på barn, unga och äldre, kommunens anställda, arbetslösa och dem som hamnat utanför trygghetssystemen, får vi ett mänskligare och mer välmående samhälle, därutöver mer ekonomiskt hållbart på kort och lång sikt.

Omsorgen om barn, ungdomar och äldre är skälet till att Miljöpartiet också i år föreslår en skatteköjning på 30 öre, vilket innebär ett tillskott på ca 35,7 miljoner kronor (mkr). Skatteköjning är inget självändamål, men i ett läge där viktiga kärnverksamheter underfinansierats under lång tid, krävs stärkt finansiering. Vi värnar om välfärden och bryr oss om kommunens anställda. Att stärka ekonomin är nödvändigt för att klara pris- och löneuppräknings, satsningar på skola och omsorg, och för att komma tillrätta med flera av de brister som alliansstyret resulterat i. Kommunen måste också kunna erbjuda äldre omsorg i Tyresö och inte behöva köpa platser utanför kommunen. För att vända trenden med allt fler barn och unga som mår dåligt och far illa, föreslår vi att förvaltningen utreder inrättandet av en social investeringsfond.

Åratal av alliansstyre i Tyresö har dränerat den gemensamma ekonomin som blivit alltmer ansträngd och gett negativa konsekvenser för många barn, ungdomar och äldre. Nu har Sverige en regering - som istället för stora skattesänkningar - satsar på förskola, skola och äldreomsorg, vilket också ska komma tyresöborna till del, via statliga bidrag. Detta mildrar till viss del effekterna av alliansens underfinansierade verksamheter.

Tyresö kommuns höga investeringstakt och växande skuldsättning, går stick i stäv med kommunens mål om ekonomisk hållbarhet. Kommunens personal har hög sjukfrånvaro - kvinnor högre än män - och allra högst är den på social-, och barn- och utbildningsförvaltningarna. Besparingar och avskedanden för att klara budgeten har nått vägs ände. Det är för få lärare och stödjande vuxna i skolan, förskolan och på fritids och det sociala förebyggande arbetet är otillräckligt. Tidigare avgiftshöjningar på det sociala området - för fritidsklubbar, inom äldreomsorgen och för funktionsnedsatta - har lett till en ekonomisk omfördelning, från ekonomiskt svaga till redan välbeställda, vilket lett till ökat utanförskap med ökande samhälleliga kostnader som följd.

Miljöpartiet ifrågasätter synen på människan som enkom en ekonomisk varelse. Vi är sociala, kulturella och biologiska individer och ska bemötas därefter. Offentligt finansierade verksamheter ska inte likställas med en marknad/torghandel.

Miljöpartiet ser med oro på framtiden, men också med lösningsinriktad tillförsikt. Klimatförändringarna angår oss alla och är livsavgörande, partipolitik och maktpolitiskt spel får inte stå emellan. Konkreta handlingar och ambitionshöjningar i beslut där det går att påverka är nödvändigt. Effekterna av koldioxidutsläpp, överkonsumtion och utrotande av andra arter har blivit allt mer kännbart. Miljöpartiet ser problemen och försöker lösa dem. Stoppa huvudet i sanden-taktik och säga att andra får ta ansvar, ligger inte för oss. Det är vi som här och nu måste ta ansvar, i synnerhet vi som har byggt vårt välstånd på fossil energi och som också kommer att drabbas minst av klimatförändringarna, åtminstone initialt.

Det är angeläget att tillvarata bostadsnära grönområden och värna den gröna kilen som förbinder Tyresö med Haninge, Nacka och Stockholm. De svaga sambanden i den gröna kilen måste stärkas, så att djur och växtliv kan ta sig mellan grönområdena. Det har stor betydelse för den biologiska mångfalden. Vi har ett arv att förvalta och det ska vi göra. I frågor som dessa väger enskilda intressen därför lättare än allmänintresset.

Det är positivt att alliansen då och då tar till sig frågor som vi i miljöpartiet driver. Ibland tar det lång tid, vilket leder till negativ miljö-, klimat- och hälsopåverkan. Vi slår oss inte till ro, det krävs mer verkstad och mindre prat, högre ambitioner i det som görs och väsentligt fler lokala, klimat- och miljöinitiativ. Miljöpartiet har ett långsiktigt perspektiv. Vi är övertygade om att våra satsningar och vår politik kommer att leda till ett trivsammare Tyresö – med lyckligare barn, ungdomar, äldre och bättre hushållning med resurser – mänskliga, naturens och de finansiella.

Miljöpartiet gör skillnad!

Marie Åkesdotter och Peter Bylund
Gruppledare och språkrör Miljöpartiet de gröna Tyresö

3. Miljöpartiets vision för Tyresö kommun 2030

Tyresö – en grönskande kommun med människan i centrum

Gröna sköna Tyresö med naturen in på knuten. Gröna sköna Tyresö, där barn och ungdomar växer upp i en lugn, men ändå kreativ och stimulerande miljö. Tyresö vimlar av mötesplatser, både inom- och utomhus. Vårt kultur- och föreningsliv sjuder. Förebyggande är ett ledord i Tyresö och ett kraftfullt verktyg mot ohälsa, droger och utanförskap. Tyresö är ett föredöme när det gäller omsorgen om unga, gamla, funktionsnedsatta och människor som behöver samhällets stöd.

Tyresö har fokuserat på skola och utbildning, vilket gett alla barn och ungdomar goda förutsättningar till ett bra arbetsliv och ett lyckligt liv i stort. I Tyresö finns möjligheter till livslångt lärande, med omskolningsmöjligheter och vidareutveckling i livets olika skeden, med ett fullgott gymnasium och vuxenutbildning. Tyresö är tillgängligt och öppet, här finns plats för alla människor, oavsett bakgrund och funktionsvariationer. Det förebyggande arbetet bidrar till en lokal livsmiljö som är gynnsam för hälsa, sysselsättning och ekonomi. Tyresö kommun är en föredömlig arbetsgivare för alla anställda, vilket också är till gagn för tyresöborna.

Tyresö är en tillgänglig och ansvarstagande kommun med en långsiktigt hållbar ekonomi. Västståndet baseras inte på lånade pengar. Genom klok upphandling kan mindre företag konkurrera om uppdragen och leverera varor och tjänster för Tyresö kommuns räkning. Sociala aspekter och miljöhänsyn är implementerade i upphandlingsprocessen, liksom kvalitetssäkring och uppföljning.

Med en effektiv markanvändning, ett diversifierat näringsliv och flera utvecklade företagsbyar har Tyresö en livskraftig lokal arbetsmarknad. Miljö- och klimatsmarta företag är väl etablerade. Kommunens samverkan, egna satsningar och lokala upphandlingar har skapat jobb möjligheter för ungdomar och för dem som anses stå långt ifrån arbetsmarknaden. Sociala företag har stöttats och integrerats i Tyresö.

Tyresös fastigheter och bostäder är energieffektiva och håller hög miljöstandard. Solenergin ger ett betydande bidrag till fastigheternas energianvändning. Bostadsbrist och hemlöshet är ett minne blott. En genomtänkt stadsplanering har gett bilfria centrum, där kollektivtrafiken och cykeln är de vanligaste lokala fortskaffningsmedlen. Tvärförbindelserna är goda och resandet inom och till andra kommuner sker i första hand med kollektivtrafik. Service finns där människor bor och verkar.

Tyresö har medverkat till att inrätta en marin nationalpark i Östersjöns skärgård och att havets vattenkvalitet kontinuerligt förbättrats. Satsningar för att minska användning av plast och framgångsrika satsningar på hållbart vattenbruk i Östersjön är exempel på miljöframgångar. Tyresös klimatbelastning och negativa miljöpåverkan har sjunkit radikalt och fortsätter kontinuerligt att minska.

Tyresö har lyckats med kombinationen av bostadsbyggande, utan att knäpa på värdefulla bostadsnära grönområden och de svaga sambanden i den gröna kilen som är så viktig för folkhälsan och den biologiska mångfalden i regionen. Tyresö kan också numera stolt kalla sig en Fairtrade City.

Tyresö har en grön ordförande i kommunstyrelsen. Flera demokratireformer har genomförts, vilket gett ökad delaktighet och bidragit till en vital politisk debatt. Många ungdomar engagerar sig i utvecklingen av Tyresö, sin skola, fritidsgård, bostadsområde, kultur och idrottsverksamhet. Kommunens pensionärer är aktivare än någonsin, på förskolor, skolor och andra kommunala verksamheter. Tyresö är ett varmt och vänligt samhälle.

4. Långsiktigt hållbar utveckling – på allvar!

Att hålla sig inom ekologins ramar

Det övergripande målet vid planering och beslut inom all kommunal verksamhet, ska bidra till långsiktigt hållbar utveckling. Det kräver fokus på ekologisk hållbarhet och prioritering av mänskligt välbefinnande. Ekonomi är hushållning med resurser och det vi allra mest måste hushålla med är vårt naturkapital. För parallellt med strävan mot ”ökad tillväxt” (högre BNP), överutnyttjas och utarmas våra ekosystem. Att fiska ut hav och skövla skogar ger kortsiktiga finansiella vinster, men ingen reell tillväxt. Tvärtom!

År 2017 inföll Earth Overshoot Day, den ekologiska skuldens dag, 2 augusti (tidigare än någonsin). På sju månader användes ekosystemtjänster som det tar jordklotet tolv månader att skapa! Samtidigt ökar avfallsmängderna ständigt. Koldioxidutsläppen står för drygt hälften av det ekologiska fotavtrycket. 1986 överskreds gränsen för vad jorden tål för första gången. Allteftersom de ekologiska systemen stressas, ses fler ekologiska kollapsar och Earth Overshoot Day kommer allt närmare årets början – 1986: 31 dec, 1995: 21 nov, 2005: 20 okt och 2015: 13 aug, 2016: 8 aug.

Effekter av klimatförändringar är konsekvenser av vårt ohållbara levnadssätt. FN:s klimatpanel (IPCC) mål om att undvika att jordens dygnsmedeltemperatur stiger mer än 2 grader Celsius, utgår ifrån att effekterna därefter bedöms bli ohanterliga. Vid 4 graders temperaturökning kommer delar av planeten att bli obeboeliga under den varma årstiden. Under 2017 har mycket höga temperaturer orsakat värmeböljor och bränder på många platser, också i Europa. Dessutom kommer hundratals miljoner människor vid kustområden att drabbas av översvämningar och stormfloder. Klimateffekterna märks redan och mest i fattiga delar av världen, där människor som förorsakat minst växthusgasutsläpp bor. Känsliga ekosystem, utrotningshotade växter och djurarter som inte hinner anpassa sig och områden som redan är kraftigt påverkade av utsläpp eller skövling, är mest sårbara.

2014 presenterade FN:s klimatpanel, IPCC, sin hittills mest omfattande analys av kunskapen om klimateffekter och klimatanpassning. I rapporten konstateras att den pågående klimatförändringen innebär betydande risker för bland annat global livsmedelsförsörjning och för ekonomisk utveckling. IPCC betonar att vi både måste bromsa utsläppen och anpassa samhället för att minska sårbarheten. Ju snabbare detta sker, desto lägre är riskerna för allvarliga klimateffekter. Prognoser pekar dock mot de värsta scenarierna, motsvarande en temperaturökning på över 4 grader år 2100. Utsläppen accelererar snarare än planar ut och forskare menar att det är väldigt bråttom att vända utvecklingen - att vi har högst fyra-fem år på oss.

I Paris 2015 blev världens nationer överens om att begränsa temperaturökningen med max 2 grader. Samma år höll Förenta Nationerna (FN) sitt stora toppmöte om Globalt hållbara utvecklingsmål i New York. De deltagande ledarna antog 17 Globala mål, en plan för att minska fattigdom och utsatthet, öka jämlikheten, stärka tillväxten och samtidigt skydda klimatet. Om arbetet med de Globala målen ska bli framgångsrikt, förutsätter det att alla deltar. När nu Tyresö kommun beslutat att ta de globala målen som grund för den nya översiktsplanen, så förpliktigar det. Nu gäller det att gå från ord till handling, också gällande de globala målen!

Jämställd kommun med välmående människor

Miljöpartiet förespråkar jämställdhetsbudgetering, där budgeten analyseras utifrån de konsekvenser som resursfördelningen får mellan flickor/kvinnor och pojkar/män. Jämställdhetsintegrering ger svar på hur vi ska arbeta för att uppnå jämställdhet. Hänsyn till jämställdhet ska tas när åtgärder som påverkar människor planeras, genomförs och utvärderas. Normer kan ifrågasättas och resurser omfördelas. Kvinnor och män ska ha samma möjlighet att besluta över sina egna liv och tillsammans forma samhället.

Tyresö kommun har goda möjligheter att främja både psykisk och fysisk hälsa hos tyresöborna och hos kommunens anställda. Det är betydelsefullt, då antalet äldre också ökar. Hälsofrämjande och förebyggande insatser lönar sig – vid olycksfallsprevention belastas kommunen, medan landstinget hämtar hem vinsterna. Vid rehabilitering bär landstinget kostnaden medan kommunen minskar kostnaderna. Hälsovinster som ökad livskvalitet och förbättrad privatekonomi tillfaller individen.

Bostadsnära grönytor och rekreativsmöjligheter är väsentligt för folkhälsan. Naturens stärkande och läkande kraft förebygger och hjälper människor att återfå sin hälsa, funktionsförmåga och livskvalitet – ofta utan läkemedel och biverkningar. Att umgås med djur inom äldreomsorgen är hälsofrämjande och beprövat, liksom vårdhundar för rehabilitering av funktionskillnader. Djur kan bryta språk- och kulturbarriärer vid möten med flyktingar och nyanlända. Det är positivt att Tyresö prövar läshundar i skolan.

Varje människa har behov av att bli sedd och bli bekräftad. När föräldrar och samhälle misslyckas med uppgiften och ansvaret, ökar risken för in- och utåtagerande beteenden. Tidiga insatser är nödvändigt – för att stötta familjer och fånga upp barn med problem (egna eller i familjen) i förskolan, skolan, gymnasiet, fritidshemmen och fritidsgårdarna. Socialtjänsten och skolhälsovården ska ha tillräckliga resurser, så att familjer, barn- och ungdomar får det stöd de har rätt till. Förskolegrupper och klasser ska inte vara större än att alla barn och ungdomar blir sedda och får de nödvändiga kunskaper som de också har rätt till. Inget barn ska lämnas i sticket om de utsätts för mobbning eller behandlas illa. Varje enskild skola har huvudansvar, men den centrala förvaltningen måste stötta lokala insatser så att skolorna klarar att leva upp till lagen.

Förvaltning och hushållning med våra gemensamma tillgångar

Den offentliga sektorn ska vara ett föredöme vid upphandling för hållbar utveckling. En vanlig missuppfattning är att kommunen alltid måste välja lägsta pris. Tyresö kommun är en relativt stor upphandlare och genom att ställa adekvata krav kring kvalitet, sociala och etiska frågor, djurskydd, hälsa, miljö och klimat, ska kommunen driva utvecklingen för hållbara produkter och tjänster, oavsett var produktionen sker i världen.

Kraven ska följa EG-rättsliga icke-diskriminerande principer. Skattepengar ska inte användas så att människor och miljö i fattigare länder utnyttjas. Krav på energi-effektivitet, transporter och material, ska ställas utifrån klimatkrav och livscykelanalys.

Att köpa Fairtrade-märkta varor till kommunens verksamheter är ett bra sätt att visa global solidaritet. Med en Fairtrade-diplomering, (Fairtrade City) signalerar kommunen ett engagemang för rättvis handel och etisk konsumtion, med respekt för mänskliga rättigheter i andan av Agenda 2030. Nu är 64 kommuner i Sverige diplomerade enligt Fairtrade City, mer än 5 miljoner invånare.

Många olika huvudmän i kommunens verksamheter (ofta likställt med valfrihet) kräver flexibilitet och överkapacitet i kommunens organisation. Det gäller såväl lokaler som personal, vilket påverkar hushållningen med kommunens resurser. Alla som arbetar för Tyresö kommun – oavsett inom eller utanför kommunen – ska göra det på rimliga villkor och inte riskera hälsan eller bli dåligt behandlad. Tyresöborna har rätt till insyn och att kunna jämföra verksamheter. Beslut om konkurrensutsättning av kommunens verksamheter ska grundas på saklighet och utifrån konsekvensanalyser, inte utifrån nyliberal ideologi – såsom alliansen i Tyresö driver på för att privatisera kommunal verksamhet.

Konkurrensutsättning av kommunal verksamhet, innebär ofta att priserna pressas på kommunala tjänster. Besparingarna betalas av de som utför arbetet - genom lägre lön och/eller sämre arbetsvillkor, och av medborgarna – med sämre insyn och lägre bemanning. Det krävs en större kommunal kontrollapparat och krav på snabba omställningar. Riskkapitalbolag som skickar vinster till skatteparadis är oacceptabelt, liksom förlusten av gemensamma tillgångarna. Tyresöalliansens utförsäljningar av förskolor för 145 000 kr som några år senare delar ut 1,5 miljoner kronor i vinst om året till köparen, speglar förfarandet, och kan inte anses förenat med en ansvarsfull hållbar ekonomi.

Ett annat exempel på misshushållning och gynnande av enskilda kommuninvånare, är alliansens beslut om Tyresö Bostäders utförsäljningar av 58 hyresrätter i Krusboda och 152 hyresrätter i Diamantgången, där bestånden såldes långt under marknadspris. Att sälja ut hyresrätter med låg hyra för att sedan bygga nya hyresrätter med hög hyra gagnar vare sig hyresgäster i Tyresö Bostäder eller de som står i kö för att få en bostad.

Inför valet 2014 framställde moderaterna sig som en garant för sund och god kommunal ekonomi, men tyvärr har de vid flera tillfällen visat att det var tomt prat.

En anställd, konsult eller förtroendevald som misstänker oegentligheter inom någon av Tyresö kommuns verksamheter ska enkelt kunna berätta det för överordnade och/eller kontrollorgan inom och utanför kommunen. Vi har därför föreslagit en funktion för whistleblowers i Tyresö (som tyvärr avslagits av alliansen).

Yttrandefrihet och meddelarfrihet ska gälla all verksamhet, utan risk för förföljelse. Också viktigt med anledning av kommunens varumärkesarbete, där personal kan känna krav på att ”marknadsföra” kommunen. Vi efterlyser även andra kvalitetsmått än ”nöjdhet” med verksamheterna, då personal, elever, föräldrar, brukare, anhöriga kan uppleva en beroendeställning till kommunen.

Utmaningar

Den övergripande utmaningen för samhället är att nå en hållbar utveckling. Det gäller såväl på global skala, som för länder och kommuner. Genom åren har begreppet hållbar utveckling utvecklats. Idag förstår vi att socialt hållbar utveckling är målet, ekologisk hållbarhet är en förutsättning, och ekonomin ett verktyg, ett medel. Det är med den begreppsmodellen som vi tar oss an utmaningarna för Tyresö.

Ekonomisk hållbarhet

Åratal av alliansstyre i Tyresö har dränerat den gemensamma ekonomin som blivit alltmer ansträngd och gett negativa konsekvenser för många barn, ungdomar och äldre. Nu har Sverige en regering - som istället för stora skattesänkningar - satsar på förskola, skola och äldreomsorg, vilket också kommer tyresöborna till del, genom statliga bidrag. Detta mildrar till viss del effekterna av alliansens underfinansiering av verksamheterna.

Vi måste hålla budget och utveckla strategier för långsiktig balans i ekonomin. Den rödgröna regeringen har riktat 10 miljarder kronor till kommunerna för att värna välfärden och särskilt de kommuner som växt snabbt genom mottagande av nyanlända. Tyresö kommer för år 2017 motta 18,5 miljoner kronor av dessa statliga medel, pengar som ska användas i verksamheterna. Den rödgröna regeringen tillsätter också extra medel för att stärka förskola och skola. Dessa medel kommer i form av lågstadielyft, lärarlönelyft, skolgårdssatsning och satsningar för mindre grupper i förskolan. Kommunerna får under hela denna budgetperiod även ett extra resurstillskott, för att klara en växande befolkning, mottagandet av nyanlända, och för att kunna ge alla barn och unga en bra start i livet.

Tyresöalliansens inte alltid genomtänkta investeringar, med efterföljande ökande lån, går stick i stäv med vårt gemensamma mål om ekonomisk hållbarhet. Trots att Tyresö kommun de senaste åren haft mycket goda förutsättningar, genom engångsintäkter i markförsäljning och återbetalning av försäkringspengar, har kommunens lån ökat. De ekonomiska målen som vi gemensamt beslutat om, har inte klarats på många år. Tyresöalliansens ”affärer” har minskat lånebehovet initialt, då privata aktörer byggt badhus och äldreboende. Samtidigt har kommunen bundits upp i långa, ibland mycket långa arrendeavtal. Därutöver har kommunal mark sålts till extern aktör (äldreboende) som efter avtalsperioden inte kan garantera att Tyresöbor får omsorgsplatser.

Drygt 27 000 personer står i Tyresö Bostäders kö. Det planeras och byggs ett stort antal bostäder i kommunen, men fortfarande för få hyresrätter. Tyresös ungdomar har svårt att hitta en bostad, de som skiljer sig likaså, liksom de som vill flytta till Tyresö och inte har möjlighet att köpa en bostad. Underskottet av hyresrätter gör att ungdomar och nyanlända har svårt att etablera sig. Miljöpartiet ställer inte grupper mot varandra, utan vill också bygga för dem som önskar bo i hyresrätt och kollektivt.

Situationen på socialförvaltningen har förbättrats och personalomsättningen har lugnat ner sig, till gagn för dem som arbetar i verksamheten och för de personer som kommer i kontakt med verksamheterna. Viktigt är att personalens arbetsro tillgodoses, men med ett eskalerande underskott för 2017 som i mars beräknas till 18,2 miljoner kronor och i maj 22,9 miljoner kronor, så är läget fortsatt mycket oroande.

Allt fler barn och ungdomar behöver samhällets stöd och anmälningarna av barn som far illa i hemmet är höga och ökar stort, liksom kostnader för dygnsplaceringar och missbruksvård. Tidigare organisationsförändringar med beställar- och utförarorganisation, har också krävt resurser. Med återkommande underskott på drygt 20 miljoner kronor per år, så antar vi att alliansens budget i socialnämnden är kraftigt underfinansierad även nästa år.

Det är för lite personal i förskolan, skolan, och på fritids, och det satsas för lite på stödjande socialt arbete och ideella sociala föreningar. Tjänster har vakanshållits inom socialtjänsten, på missbruksenheten och individ- och familjeenheten, trots mer missbruk och psykisk ohälsa (i synnerhet bland unga). Det är varken bra på kort eller lång sikt och leder till stress hos medarbetare och ökade kostnader för mer avancerade insatser.

Under många år har kommunen inte levt upp till lagens krav på utredning för ett mycket stort antal barn. Alliansen kunde inte heller garantera att bristerna skulle lösas under 2017. Kostnaderna för ungdomar (upp till 20 år) som dygnsplaceras i familje-, jour- och HVB- är fortsatt hög. Det krävs tidiga insatser om inte kostnaderna ska fortsätta eskalera. Vi måste bryta den negativa trenden! Stöd ska sättas in tidigt, ju längre vi väntar, desto högre blir de mänskliga och samhällsliga kostnaderna.

Eftersläpning av underhåll på skolor och äldreboenden, har visat sig på flera håll de senaste åren. Oklarheter tycks fortfarande råda kring Björkbackens äldreboende, efter det att Arbetsmiljöverket dömt ut lokalerna. Otydlighet och bristande information gör situationen otrygg både för boende och anhöriga. Med bättre planering och framförhållning måste alliansen och kommunen kunna lösa såna situationer på ett mer kostnadseffektivt sätt, Viktigt är tydlig information som minimerar oron hos de boende och deras anhöriga.

Tyresö kommun har en pensionsskuld som ligger utanför balans- och resultaträkningen. Det är pensionsåtaganden gentemot kommunanställda som intjänats före 1998. År 2016 är skulden på 812 miljoner kronor (mkr). Här krävs en långsiktig plan, annars riskerar pensionerna att tränga ut verksamhet. Det går inte att blunda och skjuta problemet på framtiden, ansvaret måste tas här och nu. Förr hanterades ofta utbetalningarna löpande efter hand som de dök upp, vilket gjorde att kostnaderna för pensionerna sköts över till kommande generationer.

Tyresö kommun står inför mycket stora investeringsbehov de kommande åren. Alliansens investeringsprogram för perioden 2017-2020 uppgår till 2 044 miljoner kronor. Några av de större projekten är; utveckling av Norra Tyresö centrum, ny ishall, parkeringsgarage, gator, vatten och avlopp i östra Tyresö, skola och förskola i Fornudden, tredje körfält på Tyresövägen, utveckling av Alby fritidsområde.

Låneskulden per invånare beräknas öka från 15 000 kronor per invånare 2016, 20 000 kr/invånare 2017 och till 42 000 kr år 2021, om investeringarna lånefinansieras. Med ökade investeringar följer också ökade kostnader för räntor och drift. Miljöpartiets hållning är att vi måste prioritera hårdare, minska investeringarna och därigenom också begränsa upplåningen. Engångsintäkter såsom markförsäljningar och exploateringsintäkter mm, ska användas för investeringar och till att stärka kommunens finanser.

Avgifter och kostnadsfördelning

Avgifter har olika betydelser inom olika delar av den kommunala verksamheten. Verksamheter som sophämtning och bygglov bör i så stor utsträckning som möjligt finansieras med avgifter. Avgifter i sociala verksamheter, äldreomsorg och kultur- och fritidsverksamhet, kan också ses som ett medel att motverka överkonsumtion av verksamheterna. Avgifterna bör därför vara små och skatten den huvudsakliga finansieringen. Avgifter ska inte stänga ute individer och hushåll med svag ekonomi.

Miljöpartiet säger inte nej till alla taxehöjningar, utan bedömer taxorna ur ett socialt, ekologiskt och ekonomiskt perspektiv. Vi har därför motsatt oss höjda avgifter till fritidsklubbar, kulturskolan, familjerådgivning, äldreomsorg mm.

Vi vill ha högre självfinansieringsgrad för plan- och bygglovstaxor och båtklubbars arrendeavgifter. Vi har sagt ja till höjda parkeringsavgifter, hyra av kommunens lokaler för vuxna, vatten- och avloppsavgifter (VA). Vi har tidigare opponerat mot att VA-kollektivet fått vara med och finansiera enskilda hushålls VA-anlutningar.

Social hållbarhet

För att motverka segregation och öka sammanhållningen krävs en bostadsplanering med variation och blandade upplåtelseformer i de olika kommundelarna – hyresrätter, bostadsrätter, kollektivhus, radhus och villor. Alliansens utförsäljningar av hyresrätter i Tyresö bostäder har tyvärr fått motsatt effekt.

Utanförskap är inte oundvikligt, utan går oftast att förebygga med tidiga insatser. Att inte agera i tid är ett stort slöseri med mänskliga och samhällsliga resurser. Kostnaderna för ett barn som hamnar snett är alltför stora. Skandialivs ”Utanförskapets pris” visar på konsekvenserna av att inte ge varje barn de förutsättningar och verktyg som de behöver för att kunna skapa sig ett liv med mening och egen försörjning. Enligt Skandia, Idéer för livet, riskerar ca 13 % av en årskull att hamna utanför samhället som vuxna, det vill säga om vi inte agerar för att undvika detta. Kostnaderna beräknas till 10-15 miljoner kronor per person och 144 miljarder per årskull.¹ För Miljöpartiet är det oförsvarligt att inte satsa mer på förebyggande arbete och försöka minska och stoppa detta utanförskap.

En majoritet av de svenska hushållen har fått bättre ekonomi de senaste åren. Men skillnaderna mellan hushållens ekonomi har ökat och gapet mellan kvinnors och mäns ekonomiska villkor har också blivit större. Detta påverkar även barnens situation. Många barn i Tyresö lever i ekonomisk utsatthet, kanske upp till 2-3 barn i varje klass. Det handlar om barn i hushåll med låg inkomst och/eller försörjningsstöd, ofta med ensamstående föräldrar (oftast mödrar). Pengar saknas till idrottskläder, mobil, dator, internetuppkoppling, pengar till utflykter, föreningsaktiviteter mm. Ekonomisk utsatthet kan vara svårt för barn i en relativt rik kommun som Tyresö, där man inte kan leva upp till klädesnormer, semestrar och aktiviteter. Utan en fungerande dator är det också problematiskt med skolarbetet och att koppla upp sig mot kommunens skolportal.

¹ <https://www.utanforskapetspris.se/om-utanfoskapets-pris/> (20170509)

Här är några fakta från Rädda Barnens rapport, ”Ung röst Tyresö 2014”, där tyresöbarn svarat på hur de upplever sin situation. Resultatet visar att 93 % är stressade över skolarbetet, 19 % av tjejerna har haft ätstörningar under året, 24 % har under året känt sig mobbade eller kränkta, 43 % har under året blivit ombedda av personal på skolan att ta med pengar till aktiviteter, 8 % har inte deltagit i en fritidsaktivitet under året för att det kostat pengar, 14 % har under året oroat sig över att familjens pengar inte ska räcka, 6 % känner sig inte alltid trygga hemma, 5 % har under året oroat sig för att bli vräkta.

Gällande sjukfrånvaron hos kommunens medarbetare, så uppgår den till 8,22 procent, (delårsrapporten per april 2017), dvs mer än dubbelt så hög gentemot målet om 4 procent. Högst sjukfrånvaro har social- och barn- och utbildningsförvaltningarna, där övervägande delen är kvinnor. Detta är både ojämnt och ohållbart. Enkäter har visat att personalens förtroende har sviktat för kommunledningen och att upplevelsen av möjlighet till påverkan i det egna arbetet är otillräckligt.

Individ- och familjeomsorgen har brottats med allvarliga problem och inte klarat av att utreda barn och unga som far illa. I slutet av 2013 meddelade socialtjänsten att de inte klarade myndighetsuppdraget, då arbetsbelastningen var allt för hög. Fler än 20 individuella fall av barnmisshandel, missbruk – eget och inom familjen, psykosocial ohälsa kunde inte tas om hand och utredas. Fler än 50 fall hade tagit för lång tid att utredas inom den lagstadgade tiden på fyra månader. I januari 2015 upprättade cheferna en rapport enligt lex Sarah, utav samma orsak. I april 2016 hade 287 barn inte någon handläggare, varav hälften av barnen behövde utredas. Situationen var extremt allvarlig. Rättssäkerheten kunde inte garanteras och barn och unga fick inte det skydd och stödjande insatser som de har rätt till.

Alliansen har i många år underfinansierat verksamheten. Organisationen har slimmats, personal har slutat. Som nödlösning har konsulter satts in, vilket blivit avsevärt dyrare, där kontinuitet och kvalitet blivit lidande, dessutom sämre för tyresöborna. Alliansen har skurit ner på förebyggande arbete, liksom på insatssidan för lätta och tidiga insatser, med följden att det ofta gått mycket långt innan människor får stöd och hjälp. Det är oekonomiskt för kommunen och omänskligt för den som behöver stöd.

Socialsekreterare ska kunna arbeta under rimliga förhållanden, dels för att hinna med sitt arbete och dels för att inte riskera felaktiga beslut och missbedömningar. Lönerna för socialsekreterare ska vara i nivå så att Tyresö kommun är en arbetsgivare som tar jämställdhet på allvar. Tyresö kommun behöver också stödja och ta hjälp av sociala och ideella föreningar, så att deras verksamhet används till fullo.

Fortfarande berättas om brister på äldreboenden i landet och i Tyresö. Frågan blir ännu viktigare när omsorgsboendena blir allt mer vårdtyngda och får fler boende. Miljöpartiet deltog i folkomröstningskampanjen 2012 för att stoppa alliansens försämringar inom äldreomsorgen och för funktionsnedsatta. Trots en överväldigande majoritet följde alliansen inte folkomröstningens vilja, med hänvisning att för få röstade. För oss är det viktigt att trygghetslarm är kostnadsfritt. Det är en säkerhets- och trygghetsfråga som inte ska vara avhängigt individens ekonomi. Inför budget 2017 gjorde miljöpartiet och övrig opposition en uppgörelse med liberalerna, som innebar borttagandet av avgiften för trygghetslarmet. Uppgörelsen gäller också för 2018.

Kunskap och bildning

Efter många år av alliansstyre på nationell nivå och i Tyresö finns också stora utmaningar på skolans område. Tyvärr väljer allt fler lärare att lämna yrket och för få väljer lärarutbildningarna. Länsstyrelsen har beräknat att 15-16 000 lärare kommer att saknas år 2020 i Stockholmsregionen. Läraryrkets status måste höjas och lärarna måste få ägna tiden åt den pedagogiska verksamheten, inte ägna tid åt administration. Det ska inte finnas bra och dåliga skolor – alla skolor ska vara bra. Vi ser allvarligt på variationer i kunskapsresultat mellan rektorsområden och mellan pojkar och flickor.

Skolan ska ge alla barn goda förutsättningar till en bra start i livet. Det är helt oacceptabelt att barn lämnar grundskolan utan att ha blivit godkända i grundläggande ämnen. Den socioekonomiska ersättningen ska kompensera för att uppnå likvärdighet, men vi konstaterar att den inte gör det i Tyresö. När alliansen införde hyreskostnadssystemet, medförde det att nybyggda skolor fick högre hyra och fick skära ner på personal, vilket extra hårt drabbade barn med sämre studieförutsättningar.

Många skolor i Tyresö är från 60- och 70-talet och har stora upprustningsbehov. Invånarantalet växer stadigt vilket leder till behov av fler förskole- och skolplatser. Vi har efterlyst bättre lokalplanering och en strategi kring skolors utformning i Tyresö, på kort och lång sikt.

Miljöpartiet är i grunden positiv till små skolor, särskilt för elever i lägre årskurser. Närhet till skolan är viktigt, vilket lättare uppnås med fler och mindre skolor. Samtidigt finns fördelar med större skolor, då segregation motverkas och det ger större flexibilitet i verksamheten. Ekonomiska skäl kan också tala för större skolor. I varje kommande skolbeslut ska varje områdes specifika förutsättningar bedömas. Därefter ska de parametrar som nämnts ovan vägas in, innan förslag om en ny skola och dess storlek eller om det går att rusta upp en befintlig skola. När skolor rustas upp eller då nya skolor byggs ska höga miljö- och energikrav ställas.

Nu har alliansen beslutat att bebygga Fornuddsparken med en förskola, skola och fullskalig idrottshall. Miljöpartiet vill behålla parken och rusta upp skolan på befintlig plats om möjligt, samt bygga ut i andra områden där behov finns. Då får barn och elever närmare till förskola och skola, det blir mindre trafik när färre barn skjutsas (vilket vi vet att föräldrar gör) och vi kan behålla Fornuddsparken intakt för rekreation, vilket blir än mer viktigt när Tyresö och Trollbäcken växer med nya invånare.

Gymnasieskolan har genomgått stora förändringar som ställt höga krav på organisation och personal. I länet finns ett stort överskott på gymnasieplatser och Tyresö gymnasium har inte lyckats i konkurrensen gällande den högskoleförberedande delen. I länet kan elever välja skola, vilket lett till att fler elever samlas på centralt placerade skolor. Allra sämst klarar sig skolor som ligger en bit utanför Stockholms innerstad. Allianspartierna i regionen har tidigare minskat resurserna, när de beslutat om generella höjningar av programpenge, så har de inte kompenserat för höjda lärarlöner.

26 maj 2016 beslutade alliansen i gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden, att lägga ner samtliga högskoleförberedande program på Tyresö gymnasium och fasa ut befintliga program. Miljöpartiet beklagar utvecklingen stort. Tyresö gymnasium var en gång i tiden ett mycket uppskattat gymnasium och kommunens största arbetsplats. Men sedan flera år har gymnasiet befunnit sig i en nedåtgående spiral av sviktande elevunderlag, försämrat rykte och ett accelererande ekonomiskt underskott.

Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har gång på gång framfört vikten av krafttag för att bryta utvecklingen. När alliansen sent omsider vaknat till, har resurser lagts på det vidlyftiga prestigeprojektet "Multihus/Kultur- och kunskapscenter" i Tyresö centrum, som planerades inhysa ett nytt teoretiskt gymnasium för 500 elever. Miljöpartiet ifrågasatte starkt kalkylen och de ekonomiska underlagen. Alliansens hade planerat att hyra lokaler av fastighetsbolaget Hemsö, trots avsaknad av fullständiga ekonomiska underlag. Efter ett år av planering så insåg till slut alliansen att projektet var ekonomiskt oralistiskt och man drog i nödbromsen. *2017 lades projektet ned. Det hade då kostat skattebetalarna 7,5 miljoner kronor i projektering.*

Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har istället presenterat en gemensam vision om gymnasiet på befintlig plats i Tyresö, Campus Tyresö; Ett gymnasium för kunskap och hållbar utveckling som ska möta elevers drömmar och framtidens utmaningar i en kreativ lärandemiljö. Gymnasiet ska vara ett nav för utbildning och aktivitet i samverkan med vuxenutbildning, näringsliv, arbetsmarknad och intresseorganisationer. Teoretiska ämnen ska kopplas samman med praktiska, och olika verksamheter ska stärka varandra.

Gymnasiebyggnaden ska erbjuda en profilskola för hållbar utveckling, med gröna uterum, gröna tak och väggar, solfångare och energieffektiva lösningar mm. Ny spännande arkitektur tillsammans med återanvändning av befintlig skolbyggnad, med flexibla lokaler och lärmiljöer för olika program och utbildningar. I campusområdet ska ungdoms- och studentbostäder finnas. Gymnasiet ska arbeta med ett öppet förhållningssätt till omvärlden – samverkan med högskola, lokala företag och andra aktörer som ger möjlighet till både praktik, sommarjobb och framtida jobb för eleverna.

Ekologisk hållbarhet

Transporter är den dominerande källan av växthusgasutsläpp i Stockholmsregionen. Fler motorvägar leder till ökad bilism och mer utsläpp. Det är därför nödvändigt att bygga ut och stärka kollektivtrafiken, så att fler avstår bilen. Att lägga mer än 60 miljarder kronor (inklusive ränta) på en gigantisk motorled, Förbifart Stockholm är en anmärkningsvärd felallokering av resurser.

Nu är vi ytterligare steg i fel riktning i form av projektering av motorvägarna Tvärförbindelse Södertörn (gamla Södertörnsleden) och Östlig förbindelse. Dessa infrastruktursatsningar får stora negativa struktureffekter i regionen. Med denna utveckling fortsätter kollektivtrafiken att tappa andelar. Minskade utsläpp med bränslesnålare bilar äts dessutom upp av fler resor och längre körsträckor. Istället måste vi satsa på kollektivtrafik, där utbyggnaden går för långsamt. Ökad trängsel och bristande underhåll gör att tillförlitligheten i kollektivtrafiken minskar.

Det är tveksamt att bygga ett tredje körfält på Tyresövägen innan fyrstegsprincipen tillämpats fullt ut, vilken innebär: 1. Tänk om – Överväg åtgärder som kan påverka behovet av transporter och resor samt valet av transportsätt. 2. Optimera – överväg åtgärder som medför ett effektivt nyttjande av den befintliga infrastrukturen. 3. Genomför åtgärder som innebär begränsade ombyggnationer. 4. Genomförs om behovet inte kan tillgodoses i de tre tidigare stegen. Det betyder nybyggnationer och/eller större ombyggnadsåtgärder. Nu genomför alliansen åtgärder i steg 4, utan att ha en helhetsbild om vad tänkbara åtgärder i steg 1 till 3 kan resultera i.

Tyresö kommun står inför mycket stora investeringsbehov de kommande åren. Det krävs nu tuffa prioriteringar. För Miljöpartiet väger till exempel en skola tyngre än en utbyggnad av en väg. Här behövs också bättre kostnadskalkyler med bulleråtgärder och trafiksäkerhetsåtgärder. Kommunen arbetar också med mobilitetsprojekt, bland annat har Tyresö skola och Strandskolan infört olika skoltider på morgonen. Testresenärsprojekt har genomförts som visar att vanebilister kan åka buss i ökad utsträckning.

Styrningen av Tyresö kommuns miljöarbete återfinns idag i ett antal dokument: klimatstrategi, energieffektiviseringsstrategi, energiplan, grönplan och avfallsplan. Dessa dokument innehåller många bra ambitioner. Det som saknas är en övergripande strategisk styrning av miljöarbetet. Huvudsyftet är att på ett systematiskt sätt se till att miljöarbetet styrs för att bidra uppfyllandet av globala, nationella och regionala miljömål. Miljöpartiet anser därför att Tyresö kommun ska ta fram ett miljöprogram.

Tyresö kommun tog 2010 fram en klimatstrategi med mål om utsläppsminskningar, som sedan år 2016 övergick i en klimat- och energistrategi. Alliansens ambitioner är och har varit för låga, och många viktiga år har därför gått förlorade. Klimatarbetet måste också ta ett större grepp kring konsumtionens klimatbelastning. Kommunen ska ansöka om statliga bidrag för klimatinvesteringar och stadsmiljöavtal, för att fler ska välja cykel och kollektivtrafik. Klimatförändringarna medför också behov av att anpassa samhället till sådant som förändrade nederbördsmonster med kraftigare regn som vårt dagvattennät, med nuvarande kapacitet, inte klarar av.

Den rödgröna regeringen gör en större satsning på miljö och klimat än någon tidigare regering gjort. Det är satsningar så att miljö- och klimatteknikföretag ska kunna växa, stöd till lokala och regionala klimatinvesteringar mm, vilket möjliggör för kommuner och regioner att minska sina klimatutsläpp. Regeringen satsar också på klimatanpassning som ska stärka kommunernas arbete och höja kunskapen hos myndigheter, kommuner, näringsliv och enskilda. En strategi för hållbar konsumtion tas också fram.

Idag är cyklandet andel 5 procent² av resandet i Stockholmsregionen, med ambitionen att den ska öka till 20 procent till år 2030. Tyresö kommun måste därför ta fram kvantitativa mål för att kunna bidra till regionens mål. På 90-talet togs initiativ till att bygga regionala cykelstråk, men initiativet stoppades av allianspartier. Många år gick innan de insåg att cyklister och cykelstråk tillhör en modern stads transportinfrastruktur. För att ta igen de förlorade åren måste anslagen öka radikalt och projekten genomföras snabbt.

² SvD 21 februari 2016

Det behövs mer resurser i Tyresö, till utbyggnad och förbättringar på vägbanan, sopning, snöröjning, belysning, skyddsavstånd etc. Det behövs också en mer ambitiös cykelpolitik, så att cykling blir ett reellt alternativ för jobbpendling. Det är för många avbrott och säkerhetsproblem på cykellederna idag. Genom vår budgetuppgörelse i juni 2016 med Socialdemokraterna, Liberalerna, Centern och Vänsterpartiet fick vi igenom en fördubblad takt av cykelinvesteringarna, från 4 miljoner kr (mkr) i alliansens budget för 2017 och 2018 till 8 mkr vardera åren. Men endast ett miljöparti med inflytande i nästa majoritet garanterar fortsatt högre nivå på cykelinvesteringar.

Flera hastigt framtagna lagar som den förra regeringen genomförde (exempelvis Attefallshuset), riskerar att ekologiska värden utarmas och i värsta fall går förlorade. Stor exploatering vid strandnära områden kommer att förändra Tyresös karaktär och försämra livsförutsättningarna för djur och växter. Grundvatten med dåliga nivåer riskerar uttorkning och saltvatteninträngning.

Bostadsnära grönområden är betydelsefulla för människors hälsa och välbefinnande. Den fria uteleken har också positiv påverkan på barns motoriska och intellektuella utveckling. Naturmiljön har ett stort rekreativvärde och det är viktigt att inte överexploatera tätortsnära oaser i en missriktad iver att utveckla dem. De svaga sambanden vid gröna kilarna ska inte byggas bort, utan stärkas, oavsett ändamål. De är viktiga spridningsvägar för växter och djur och för vår biologiska mångfald.

Behovet av tystnad och stillhet har aldrig varit större i vår högljudda, stressade tid, och aldrig har tystnaden varit mer hotad. Nuvarande ordning med avsteg från regeringens riktvärden för trafikbuller i detaljplan efter detaljplan är bekymmersamt, då buller ger upphov till hjärt- och kärlsjukdomar och försämrar folkhälsan för allt fler i vår region.

Strategiska målområden

Klimat och miljö – att hålla sig inom ekologins gränser

Klimatförändringarna är vår tids största utmaning, världen ropar efter länder som kan gå före och visa hur vi ställer om till ett hållbart samhälle. Miljöpartiet verkar på alla politiska nivåer för att Sverige ska uppfylla de 16 nationella miljömål som alla riksdagspartier ställt sig bakom. Det är en huvuduppgift för oss att ställa om samhället och säkra fungerande ekosystem, friskt vatten, ren luft och odlingsbar jord. Vi försvarar naturen när den hotas av kortsiktiga intressen. Vi vill bygga ett samhälle där människor inte tär på jordens resurser, där framgång mäts i annat än prylar och där välfärd är mer än konsumtion. Här kommer också arbetet med de Globala målen in som Tyresö kommun också har ställt sig bakom.

Det ska vara enkelt att leva klimatsmart i Tyresö. En kommun har stora möjligheter att gå före och att stötta sina innevånare så att de i högre grad kan leva innanför naturens ramar. Miljöpartiet prioriterar cykel och kollektivtrafik och arbetar på alla nivåer för bättre kollektivtrafik i hela länet. Då kan vi få ner bilberoendet och minska bilköerna. Cykeln ska vara ett enkelt val, med regionala cykelbanor, finmaskiga nät av lokala cykelvägar och moderna cykelparkeringar.

Fler ska lockas att cykla, inte minst barn och unga som säkert ska kunna ta sig till skolan. I Miljöpartiets budget satsar vi på förstärkta investeringar i gång- och cykelvägar, liksom i säkra och kapacitetsstarka cykelparkeringar. På miljöpartiets initiativ har Tyresös cykelinvesteringar fördubblats.

Vi driver på för att mer ekologisk mat ska köpas in till skolor och äldreboenden. Minst 50 procent ekologiska livsmedel ska maten baseras på. Förskolor ska endast servera ekologisk frukt och grönt, och lokaler, inventarier och material ska vara fria från giftiga kemikalier. Vi vill minska matsvinnet, att mer vegetarisk kost tillagas och äts i kommunens verksamheter, också för att köttet i större mån ska komma från lokal produktion med bra djurskydd. Minst samma krav som ställs på miljö- och djurskydd vid matproduktion i Sverige, ska ställas vid upphandlingen. Vi vill underlätta för lokala leverantörer att delta i upphandling.

Långsiktigt hållbar ekonomi – där skulder inte lämnas åt kommande generationer

Målet för samhällsekonomin ska vara att hushålla med resurser på ett sätt som gagnar vår miljö och allas livskvalitet. Med klok upphandling implementeras sociala aspekter, miljöhänsyn och kvalitetssäkring. Hållbar produktion och handel ska främjas och spekulation motverkas. Vi ska inte heller skjuta över ekonomiska skulder på våra barn, och därför behövs också ordning och reda i Tyresö kommuns finanser, med tydliga ekonomiska ramverk.

Tyresö kommun ska ligga i framkant gällande effektiv energianvändning. Underhållet av kommunens lokaler och anläggningar ska säkerställa funktionaliteten under hela nyttjandeperioden (avskrivningstiden). Överskott ska möta behoven av investeringar, underhåll och kommunens pensionsåtaganden gentemot tidigare anställda. Viktigt är att inte öka skuldbördan, då räntekostnaderna och tillkommande driftskostnader innebär minskat utrymme för våra kärnverksamheter och belastar nästkommande generationer. Men att låta privata entreprenörer bygga inomhusbad, äldreboende mm minskar skuldsättningen men ökar den årliga driftkostnaden då bolagen ska generera vinst och när avtalsperioden gått riskerar tyresöborna också att förlora servicen till invånarna i en annan kommun som kanske är villig att betala mer för servicen.

Välståndande invånare med högt förtroende för kommunen

Beredningen för medborgardialog och mångfald har en viktig uppgift att fylla. Med de många olika ansvarsområdena är det viktigt att beredningen prioriterar, också med tanke på att den tidigare demokratiberedningen inte fick igång en framgångsrik demokratiutveckling i kommunen. Miljöpartiet har drivit på för att Tyresö ska ansöka om att pröva sänkt rösträttsålder (16 år) i kommunvalet 2018, men tyvärr inte fått gehör.

Tyresö kommun ska ha fokus på tillgänglighet och utgå ifrån barn- och jämställdhetsperspektiv. Hänsyn ska tas när åtgärder som påverkar människor planeras, genomförs och utvärderas. Normer kan ifrågasättas och resurser omfördelas. Bra skola, förskola och trygg omsorg med hög kvalitet, är nödvändiga förutsättningar för trygga invånare och växande företag. Alla har rätt att känna sig trygga och säkra i Tyresö.

God utbildning för alla, öppnar möjligheter till jobb för fler unga som får möjlighet att klara skolan hela vägen till studenten. Dörrar ska stå öppna för kompetensutveckling och med möjlighet till karriärskiften. Alla ska ha rätt och möjlighet att utöva kultur. Kultur är demokratifrämjande och erbjuder meningsfull fritid, ett kreativt yrkesliv och en bra skola. Kommunpolitiken ska levandegöras och kommuninvånarna ska ha större möjlighet till engagemang och delaktighet. Viktigt är att barn och ungdomsfrågor lyfts, då målgruppen utgör en stor andel av invånarna och dessutom saknar rösträtt. Barns och ungas intressen ska tillgodoses i enlighet med Barnkonventionens intentioner.

Jobb och näringslivsutveckling – för fler arbetstillfällen

Satsningar på småföretagens möjligheter att växa och att anställa fler i skolan, kan ge fler tyresöbor ett jobb att gå till. När vi möter klimatutmaningen skapar vi samtidigt möjligheter till nya jobb. Tyresö kommun ska uppmuntra och stödja företagsamhet kring grön teknik. Investeringar i förnybar energi, klimatsmarta stadsdelar är exempel som även skapar arbetstillfällen. Alla människors kraft, arbete och engagemang behövs.

Arbetslöshet är ett problem för den enskilde, och också ett samhällsproblem. Tyresö har inte råd att ha människor i arbetslöshet när det finns så många viktiga uppgifter att göra. Med effektivare markanvändning, diversifierat näringsliv och utvecklade företagsbyar kan vi få fler lokala arbetsplatser. Kommunens samverkan med näringsliv, egna satsningar, upphandlingar och stöd till sociala företag, kan skapa jobbmöjligheter för ungdomar och för de som anses stå långt ifrån arbetsmarknaden. Kommunen ska erbjuda sommarjobb genom samarbete med näringslivet, föreningslivet och i den egna verksamheten, och också öka möjligheterna till PRAO och praktikplatser. Tyresö Bostäder kan i högre grad engagera arbetssökande och gärna boende i bostadsbeståndet.

Sociala krav ska ställas vid upphandlingar och även pröva möjligheten att anställa arbetssökande i Tyresö, liksom krav om att företag inte ska acceptera lönedumping, vilket också gäller för underleverantörerna.

Föredömlig arbetsgivare med kompetent personal

Tyresö kommun ska ha en god arbetsmiljö och hög trivselnivå inom all verksamhet. Kommunen ska främja personalens hälsa i en hälsofrämjande arbetsmiljö. Utvecklad friskvård på arbetstid, friskvårdsbidrag och satsningar på rehabilitering ska finnas, liksom fortbildning, kompetensutveckling och nya karriärmöjligheter. Känslan av att kunna påverka sin arbetssituation är väsentligt för trivsel och för att minimera stressen. Ojämnställda löner och den stora ohälsan i främst kvinnodominerade arbeten måste minska.

Ledning, fackliga organisationer och personal ska ta fram förslag för att personalen ska få större inflytande över sitt arbete och metoder för måluppfyllelse. Arbetstidsmodeller anpassade till personalens önskemål, arbetsbyten och mentorskap är verktyg som kan användas. Arbetstidsförkortning för personal med fysiskt och psykiskt tunga arbeten ska prioriteras. Arbetstidsönskemål ska i största möjliga mån uppfyllas.

5. Anslagsfördelning

Miljöpartiets budget jämfört med majoritetens

Med miljöpartiets budget går unga en något ljusare framtid till mötes. Våra satsningar innebär högre personaltäthet inom förskola och pedagogisk omsorg (fritidshem), minskade barngrupper, fler lärare, större kulturutbud och fritidsgårdsverksamhet etc. Möjligheter att tillgodogöra sig kunskaper och sociala färdigheter förbättras. Sannolikt minskas skadegörelse, då unga får en meningsfullare tillvaro och kan vara mer stolta över sitt Tyresö. Insatserna som gynnar hälsa och minskar risker för sjukdom har på både kort och lång sikt betydelse för kommunens ekonomi.

Vi ska effektivisera lokalanvändningen och administrationen ytterligare för att frigöra mer resurser till verksamheterna. Vi prioriterar verksamheter för barn, unga, äldre och för dem som behöver samhällets stöd. Vi väljer en lägre investeringsram, då vi vet att dagens investeringar för lånade pengar ska betalas av skattebetalarna i Tyresö. Skulden belastar nästa generation, räntekostnaderna och tillkommande driftskostnader betyder minskat utrymme för verksamheter vi värnar. Dagens överinvesteringar är också en begränsning i kommande generationers egna val, då deras valfrihet begränsas av de investeringar som binder resurser.

Den kommunalpolitiska verksamheten är viktig för att möjliggöra politiskt arbete och engagemang. Men besparingar inom kommunens verksamheter måste också få konsekvenser för politiken, därför föreslår vi en utredning om att sänka de politiska kostnaderna, utan att minska det politiska engagemanget. I opposition har vi tvingats förhålla oss till oekonomiska beslut som på lång och ibland också kort sikt får avsevärda negativa effekter. Det finns all anledning till oro för alliansens konkurrensutsättning av verksamhet, där kortsiktighet och marknadsanpassade lösningar gynnar vinstdrivande företag mer än Tyresös invånare, främst barn, skolelever och äldre.

För att på ett seriöst sätt beräkna samhällsekonomiska effekter, är vi övertygade om att längre tidshorisonter måste till. För att synliggöra att vår politik gör skillnad görs en grov uppskattning där vi räknar hem några förebyggande och hälsofrämjande satsningar. På sikt uppskattas mångdubblade positiva kostnadseffekter. Vi vill utreda en social investeringsfond som kan generera stora besparingar i framtiden. Vi satsar tidigt istället för att betala stort när människor riskerar att falla utanför eller ut ur systemet. Det är betydligt mer mänskligt och ekonomiskt, det är att hushålla med resurser.

En förutsättning för att vår politik ska få genomslag är att vi ingår i en majoritet som sätter hållbar utveckling främst. Förutom vårt förslag till kommunplan/budget lägger vi kontinuerligt motioner/förslag för att bidra till att förbättra och utveckla Tyresö kommun, till gagn för tyresöborna, främst för barn, skolelever och äldre samt miljö och klimat.

Då nedskärningar och besparingar, så kallade ”effektiviseringar” i verksamheterna, innebär färre händer i välfärden, är det vår uppfattning att det behövs en skattehöjning på 30 öre, ett tillskott på 35,7 miljoner kronor (mkr). Vi prioriterar miljö och klimat, barn, ungdomar och äldre, samt de som behöver samhällets stöd. Vi värnar välfärden och kärnverksamheten, samt kommunens anställda. Med ovanstående ord och följande sidor med omprioriteringar överlämnar vi vårt budgetförslag till kommunfullmäktige.

Miljöpartiets budgetprioriteringar 2018

Miljöpartiets förslag till förändringar jämfört med den borgerliga majoritetens förslag.

Höjd skatt 30 öre	35,70
Besparingar	29,05
Satsningar utöver alliansens	60,30
Kommunstyrelsens förfogande / buffert / ev överskott	4,45

Besparingar

Inga tillfälliga kostnader Fornuddens skola	5,00
Demografisk uppräknig, gemensam verksamhet	2,50
Leda effektivisering, innovation och digitalisering, gemensam verksamhet	4,20
Högre självfinansiering på Miljö- och samhällsbyggnad	3,00
Minskat resande och ingen subventionering av parkering	0,25
Minskade lokalkostnader central förvaltning	2,50
Minskad konsultanvändning	2,00
Central förvaltning och ledningsgrupp	4,00
Informationsbudget	0,50
Samordnad upphandling	1,50
Minskad sponsring	0,50
Minskad matsvinn	0,30
Mindre skadegörelse på kommunens egendom	0,30
Lägre räntekostnader pga lägre investeringsvolym	1,00
Konkurrenspolicy/egenregianbud, LOU inom hemtjänst	1,50
Totalsumma	29,05

Satsningar

Kommunstyrelsen

Jämställdhet-, jämlikhet och integration heltidstjänst	1,00
Demokratiutveckling halvtidstjänst	0,50
Klimat- och miljöarbete	3,50
Ökad andel ekologisk mat	1,00
Stöd till fysisk/social/psykosocial verksamhet i föreningar	1,00
Arbetsmiljöåtgärder - förbättra hälsan och minska sjukfrånvaron	2,00
Plan och exploatering	1,20
Delsumma	10,20

Barn- och utbildningsnämnden

Minskade barngrupper och fler förskolelärare	7,00
Hälsofrämjande insatser, stärkt elevhälsa, inkl antimobbningsarbete	4,00
Fler behöriga lärare	7,00
Förstärkt fritids	2,00
Barnombudsman	0,70
Barn i behov av särskilt stöd	3,00
Delsumma	23,70

Socialnämnden

Ökad personaltäthet och kvalitetssatsningar inom omsorgen	3,00
Sänkta äldreomsorgstaxor	0,50
Hälsofrämjande aktiviteter inom omsorgen	0,50
Särskilda insatser på IFO	4,00
Socialsekreterare/socionomer	3,00
Förebyggande verksamhet	2,50
Familjebehandling utan krav på biståndsbeslut	1,00
Familjerådgivning	0,30
Träffpunkt/mötesplats för äldre	1,70
Delsumma	16,50

Kultur- och fritidsnämnden

Söndagsöppet på huvudbiblioteket	0,45
Förstärkning på kulturskolan	1,00
Sänkta avgifter på kulturskolan	0,70
Utökad tjänst på Naturskolan	0,50
Fritidsgårdar i alla kommundelar	1,00
Förstärkt kultur- och föreningsliv	2,55
Sänkta avgifter fritidsklubbarna	0,20
Delsumma	6,40

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden

Förstärkning på gymnasiet, öka hållbarhetsprofilen	1,00
Fler sommarjobb och praktik under ordinarie verksamhetsår	2,20
Stärkt skolhälsovård	0,30
Delsumma	3,50
Totalt satsningar	60,30

6. Resultaträkning

Miljöpartiets totala satsningar är 60,3 miljoner kronor (mkr) utöver alliansens satsningar. Vi gör andra specificerade besparingar på 29,05 mkr. För att finansiera budgeten höjer vi också skatten med 30 öre, vilket ger en intäkt på 35,7 mkr.

Miljöpartiet förordar lägre investeringsram på 50 mkr som innebär lägre avskrivningskostnader och lägre räntekostnader. Alliansens investeringsprogram för perioden 2017-2021 omfattar 2 116 mkr. Lägre investeringstakt påverkar driftbudgeten positivt år 2018, 2019, 2020 och 2021. Syftet är att motverka ökad upplåning, då låneskulden i alliansens kommunplan förväntas fortsätta öka till 2 260 mkr till år 2021.

Alliansens resultat uppgår till 26,615 mkr och miljöpartiets resultat blir 31,06 mkr år 2018. Då ingår alliansens satsningar och volymuppräknings. Miljöpartiet stärker förmågan att möta oförutsedda behov, vilket också kommundirektören har efterlyst.

7. Investeringar och finansiering

Det är nödvändigt att hålla investeringsnivån nere, dels för att klara driften av kärnverksamheterna och dels för att inte använda upp kommande generationers resurser. Alliansens investeringsprogram 2017 till 2021 är totalt på 2 116 mkr. Vi anser det nödvändigt att minska investeringsvolymen och föreslår därmed en återremittering, med ambitionen att minska det med 50 mkr 2018. Låneramen föreslås i konsekvens med det till 1 050 mkr, 50 mkr mindre än Alliansens. Tyresö kommun måste prioritera hårdare och inte använda mer resurser än vad vi har råd med.

För att klara behoven inom kärnverksamheterna vill vi att kommunen tar initiativ till ett nytt kommunalförbund, för att försöka hitta gemensamma lösningar för hallar och planer på Södertörn. Då kan kostnaderna fördelas mellan kommunerna som då inte själva behöver bygga egna hallar och planer som uppfyller alla de kostnadsdrivande krav som idrottsförbunden ställer på kommunerna för spel i högsta ligorna.

Sociala investeringar

Miljöpartiet föreslår en utredning av social investeringsfond, för att vända trenden med stort utanförskap och relaterade kostnader. Vi prioriterar barn, ungdomar och äldre, samt de övriga som behöver samhällets stöd. Vi vill överbrygga stuprören med nuvarande kommunal organisation, så att socialnämnd, barn- och utbildningsnämnd, samt kultur- och fritidsnämnd, kan samordna insatserna bättre än vad som sker idag.

Med sociala investeringar kan vi skapa ett mer långsiktigt hållbart Tyresö, såväl ur ett humanitärt som ekonomiskt perspektiv. En social investering är satsning på verksamheter där kommunen tar kostnader i ett nuläge för att få vinster, i form av sänkta kostnader, längre fram. Det kan vara insatser för utsatta barn som i det längre perspektivet skapar vinster för både individen och samhället i form av lägre kostnader för t.ex. skolverksamhet eller verksamhet inom det sociala området.

En social investering kan även vara tjänster till äldre för hjälp med sysslor som annars riskerar leda till fallolyckor, t.ex. gardin- eller glödlampsbyte, och som ger vinst i form av sänkta kostnader för hälso- och sjukvård och/eller äldreomsorg. För att få systematik och trovärdighet är det lämpligt med en social investeringsfond som förvaltningar kan söka medel ur. Precis som för andra investeringar är avkastning viktig och det behövs därför bra instrument för utvärdering av de sociala investeringarnas effekter.

Det finns ett antal utmaningar kopplade till tanken med sociala investeringar. Den ena utmaningen är den budgetstyrning som tyvärr medför ett kortsiktigt tänkande i kommunen. Vi ser tyvärr hur alliansen i Tyresö minskar det förebyggande arbetet. Den andra utmaningen hör ihop med den fyraåriga mandatperioden. En social investering är långsiktig och ett längre perspektiv än fyra år kan vara nödvändigt. En annan utmaning är att finna former för hur vinsterna ska tas hem i den kommunala verksamheten.

Med tanke på de utmaningar som kan identifieras när det gäller införande av sociala investeringar föreslår miljöpartiet att frågan utreds med syfte om ett införande i närtid. Miljöpartiet är långt ifrån ensam om intresset för sociala investeringar. Många kommuner och landsting/regioner har avsatt medel till sociala investeringsfonder.

8. Styrning och uppföljning av nämndernas verksamhet

Verksamhetsområde 1: Förskola och pedagogisk omsorg

Satsa på barnen

Att satsa på barn och unga är den viktigaste investeringen ett samhälle kan göra. Förskolan inklusive familjedaghem ska med god pedagogik, omsorg och lek ge barn en bra start i livet. Här läggs grunden för språkutveckling och ett livslångt lärande. Om barnen ska bli sedda och känna sig trygga så krävs färre barn i grupperna, fler barnskötare, förskollärare och fritidspedagoger. Skolverkets riktlinjer anger att grupper för barn som är 1-3 år bör vara mellan 6 och 12 barn per avdelning och för 4-5 åringar mellan 9 och 15 barn. Tyresö ligger långt över dessa nivåer. Med mindre grupper kan barnen få mer meningsfull verksamhet och förskollärarna bättre arbetsmiljö.

Forskning visar att utevistelser och gröna utemiljöer är positivt för lärandet, elever tillgodogör sig språk och matematik bättre. Boverket har utifrån forskning antagit riktlinjer som anger en rimlig friyta för lek och utevistelse för förskolor: 40 m² per barn. Forskning visar också att den totala storleken på friytan helst bör överstiga 3000 m². På en gård som är mindre, oavsett antal barn, kan en barngrupp få svårt att utveckla lek och socialt samspel på ett sätt som tillgodoser deras behov. Tyresö kommun bör anta dessa mått som kommunal norm.

Eftersatt planering av nya förskolor och förskoleplatser har lett till alltför stora barngrupper, verksamhet i lokaler som inte alltid är anpassade utifrån den rådande verkligheten. Andra konsekvenser är bristfällig arbetsmiljö och mycket hög sjukfrånvaro, långt över målet om 4 procent i kommunen. Nu behövs krafttag för att minska barngrupperna, öka personaltätheten och förbättra hälsan hos personal och kontinuiteten i verksamheten till gagn för både barn och personal.

Förskolan ska vara en attraktiv arbetsplats som lockar till sig de bästa pedagogerna. Tyresö ligger betydligt högre än riksgenomsnittet gällande antalet barn per förskollärare och avsevärt lägre när det gäller andelen utbildade förskollärare, där endast en tredjedel har högskoleexamen. Här behövs stora insatser för att rekrytera inom detta bristyrke. Här finns också den rödgröna regeringens satsningar att ta del av.

Om förskolans kvalitet ska stärkas, krävs också att pedagogerna har förutsättningar att utveckla verksamheten, tid för planering och utvärdering. Genom kompetensutveckling ska pedagogerna kunna ta del av aktuell forskning och inhämta kunskap för att aktivt bidra till den pedagogiska utvecklingen. Barn behöver olika förebilder och därför behöver fler män rekryteras. Med jämnare könsfördelning bland personalen i förskolan skapas bättre förutsättningar i verksamheten, där traditionella könsroller motverkas, något som också läroplanen föreskriver.

Hälsopedagogik är ett verktyg för ökad jämställdhet. Forskning visar att lek i skogen kan bidra till ökad jämställdhet. Den tillrättalagda miljön på förskolor kan förstärka könsroller och maktstrukturer hos barn (klätterställningar, gungor, sandlådor, cyklar).

Forskning visar att små flickor och pojkar ofta erbjuds olika lekar och bemöts med olika förväntningar och krav. Med genuspedagogik i förskolan får barnen större möjligheter att göra fria livsval, dessutom kan det antirasistiska och normkritiska arbetet stärkas. Pedagoger kan, utifrån varje barns behov, genom leken utmana och uppmuntra mod, empati och hjälpsamhet.

Barnomsorg på obekvämt arbetstid är viktigt för att underlätta familjeliv och arbete. Inte minst kan omsorgen vara nödvändig för ensamstående föräldrar som arbetar inom service och omsorg, och då de ekonomiska marginalerna kan vara små.

Förskolan ska vara fri från farliga ämnen. Kommunen ska ställa miljökrav på både byggnaden och det som används i den. Produkter ska vara fria från ämnen som inte uppfyller miljö- och hälsokrav. Barnperspektivet och försiktighetsprincipen måste gälla här. Genom mer ekologiska livsmedel och lokal tillagning får barnen i sig god och näringsriktig mat. Miljöpartiet vill se minst 50 procent ekologisk mat och enbart ekologisk frukt och grönt till barnen i förskolan.

Särskilda uppdrag

- Mer tidiga insatser i samarbete med förskola, skola, barnavårdscentral m.fl. för att minska antalet barn och ungdomar som far illa i hemmet.
- Öka personaltätheten, och andelen (årsarbetande) förskollärare och minska barngrupperna.
- Öka andelen män med pedagogisk utbildning.
- Hälsöfrämjande insatser för både barn och personal.
- Kompetenshöjande insatser för personalen.
- Erbjudna flera olika pedagogiska inriktningar inklusive genuspedagogik.
- Göra förskolan giffri, 50 procent ekologiska livsmedel, mat lagad från grunden och endast ekologisk frukt och grönt.
- Erbjudna 30 timmars förskola för barn till föräldralediga.

Verksamhetsområde 2: Grundskola, inklusive grundsärskola och fritidshem

Ge alla barn en chans

Alla elever ska få gå till skolan med glädje och alla lärare ska få brinna för läraryrket. Lust och lärande går hand i hand. De som jobbar i skolan ska få utrymme för sin profession, känna skaparlust och stolthet, vilket uppmuntrar till engagemang och positiv skolutveckling. Det ska inte finnas bra och dåliga skolor – alla skolor ska vara bra. Alla elever ska få det stöd och den tid som behövs för att klara skolan hela vägen till studenten.

Efter år av så kallade ”effektiviseringar” i skolan i Tyresö, som i praktiken inneburit besparingar och neddragningar, behövs nu en skolsatsning över flera år. Detta för att nå hög kvalitet och goda arbetsvillkor för elever och lärare, där fler lärare vill stanna kvar i Tyresö och andra också söker sig hit.

Om alla elever ska bli sedda, krävs fler lärare och speciallärare, mer stöd till barn med särskilda behov, kontinuerlig kompetensutveckling, pedagogisk utveckling, utbyggd elevhälsa och fler fritidspedagoger, samt bättre tillgång till studie- och yrkesvägledning. Ansvariga politiker ska ställa höga krav, men måste också ge rimliga förutsättningar. Vi tillför resurser som kan bidra till förbättringar och med miljöpartiet i regeringen kan Tyresös skolor få del av ytterligare ett antal miljoner kronor årligen, i regeringens på Lärarlönelyftet som innebär höjda lärarlöner och bättre arbetsmiljö. Barn- och utbildningsnämnden har ett ansvar att omsätta detta i Tyresö. Bättre kunskapsresultat och ökad likvärdighet, kräver skickliga lärare. Idag har lärarna ofta inte tid att vara lärare, då administrativa arbetsuppgifter växt och tiden med eleverna minskat.

Det måste löna sig bättre att utbilda sig till och arbeta som lärare. Lärare och rektorer ska få mer utrymme till utveckling av undervisningen och få använda sin kompetens fullt ut. Obehöriga lärare i kommunen ska, ges möjlighet att komplettera sin utbildning genom bland annat lärarlyftet. Andelen behöriga lärare, speciallärare och fritidspedagoger ska öka i Tyresös skolor.

En bra skolgång i lågstadiet är väsentligt för att eleven ska nå kunskapsmålen genom hela skolgången. Den som inte hänger med de första åren i skolan och saknar basfärdigheterna – läsa, skriva och räkna – riskerar att halka efter och få större problem längre fram. Tidiga insatser i lågstadiet möjliggör att alla elever som varje år går i förskoleklass till och med årskurs tre, får det stöd de behöver.

Tyresöalliansen har infört ”en skola för var och en” som en inkluderande tanke. Bra så! Dock finns indikationer på att ”duktiga” intresserade elever premieras, medan elever med sämre förutsättningar som ”integrerats”, inte lyfts och stötts tillräckligt. Föräldrar ska inte behöva strida för att barn ska få de resurser de har rätt till. Barn med annat modersmål än svenska ska få undervisning på sitt modersmål och i kärnämnen. Särskilt stöd ska sättas in i tid, inte allt som oftast i nionde klass.

På senare tid har situationen för så kallade hemmasittare uppmärksamrats. En elev räknas som hemmasittande när hen varit frånvarande under minst fyra veckor utan uppenbar orsak. Familjen känner till frånvaron men har svårt att förändra situationen. Hemmasittare är ingen homogen grupp, utan eleverna ”väljer” bort skolan av olika anledningar. Det är ett växande problem i skolvärlden och inom andra myndigheter och instanser som arbetar med ungdomar. Snabba och samordnade insatser är avgörande för att komma åt problemet, och här måste skolan ha kompetens för att agera.

Kvaliteten på fritidshemmen har under lång tid varit eftersatt med alltför stora barngrupper, för att det ska vara möjligt att bedriva bra verksamhet. Miljöpartiet vill öka andelen utbildade pedagoger och minska barngrupperna så att alla barn ska känna sig sedda och uppleva tiden på fritids som rolig och meningsfull. Fritidshemmen har till uppdrag att stödja barnens sociala och allmänna utveckling, utvidga och fördjupa deras kunskaper och erfarenheter, samt erbjuda en meningsfull fritid. Barnen ska få möjlighet att träna på demokrati, inflytande och ansvar i praktiken. Betydelsefulla inslag i verksamheten är lek, rörelse och skapande arbete.

Forskning visar att utevistelser och gröna utemiljöer är positivt för lärandet, elever tillgodogör sig språk och matematik bättre. Boverket har utifrån forskning antagit riktlinjer som anger en rimlig friyta för lek och utevistelse för skolor: 30 m² per barn. Forskning visar också att den totala storleken på friytan helst bör överstiga 3000 m². På en gård som är mindre, oavsett antal barn, kan en barngrupp få svårt att utveckla lek och socialt samspel på ett sätt som tillgodoser deras behov. Tyresö kommun bör anta dessa mått som kommunal norm.

Med ett normkritiskt arbete förbereds barn till fria livsval och bryter de normer som skapar antipluggkultur för pojkar och stresskultur för flickor. Sexualundervisningen ska anta ett bredare perspektiv på könstillhörighet.

Den psykiska ohälsan bland barn och unga är illavarslande, därför måste elevhälsan stärkas och mobbning förebyggas. Förhoppningsvis kommer även regeringens satsningar på elevhälsa och förebyggande av ungas psykiska ohälsa Tyresö till del. Inga barn- eller ungdomar i Tyresö kommun ska känna sig otrygga eller riskera att utsättas för mobbning i verksamheter vi driver och/eller finansierar.

Mat ska vara en del av den pedagogiska verksamheten, vid tillagning och övrig köksverksamhet. Näringsriktig och god mat, tillagad från grunden ger minskat matsvinn. Goda vegetariska maträtter, säsongsanpassat och mer ekologiska livsmedel, minskar animaliska livsmedel till förmån för vegetabiliska livsmedel.

Tyresö kommun ska förbinda sig till att ta emot en viss andel PRAO-elever och för att korta steget ut i arbetslivet ska samarbetet med det lokala näringslivet utvecklas. Elever ska uppmuntras till PRAO i både traditionella kvinno- och mansdominerade yrken.

Friskoleetableringar i kommunen innebär krav på snabba omställningar för personal och lokaler i kommunala skolor. Viktigt är verksamheterna får förutsättningar att säkerställa ekonomin. Målen för att uppnå en god utemiljö ska givetvis också gälla för friskolor.

Särskilda uppdrag

- Mer tidiga insatser i samarbete med förskola, skola, barnavårdscentral m.fl. för att minska antalet barn och ungdomar som far illa i hemmet.
- Minska elevgrupperna och öka andelen lärare, speciallärare och fritidspedagoger.
- Utvärdera ”en skola för var och en” och säkerställa att varje elev i tidiga årskurser får stöd och kan uppnå bra läs-, skriv- och mattekunskaper.
- Hälsöfrämjande insatser för elever och personal, stärka elevhälsan, antimobbningsarbetet, förebygga och minska psykisk ohälsa.
- Erbjuder fler pedagogiska insatser och inleda ett normkritiskt arbete.
- Satsa på skolmaten; Maten ska ingå i den pedagogiska verksamheten, vid tillagning och annan köksverksamhet. Fler vegetariska maträtter, säsongsanpassat och mer ekologiska livsmedel (50 procent) minskar mängden animaliska livsmedel.
- Framtagande av konsekvensanalyser vid förfrågningar av friskoleetableringar.

- Lyfta fritidshemmen, så att verksamheten blir mer pedagogisk och följer skollagen och läroplanens intentioner.
- Tyresö kommun antar Boverkets riktlinjer om friyta på förskole- och skolgårdar, som kommunal norm.
- Stärkt studie- och yrkesvägledning.

Verksamhetsområde 3: Individ- och familjeomsorg

Förebyggande insatser – social och ekonomisk hållbarhet

Vi har genom åren sett en utveckling där fler ungdomar i Tyresö använder alkohol och droger, där fler barn och ungdomar mår sämre och där allt fler barn far illa och anmäls till kommunen. Missbruks- och beroendeproblematiken har ökat. Barn i ekonomisk utsatthet är ett växande problem och också en effekt av alliansens politik, både på riks och lokalt. Nu krävs krafttag för att vända detta!

Parallellt med att sociala problem ökat i Tyresö, har alliansen vakanshållit tjänster på socialförvaltningen. Istället för största aktivitet, för att få människor tillbaka till ett välfungerande liv, istället för bidragsberoende, har alliansen agerat tvärtom. Det är varken socialt eller ekonomiskt hållbart. Socialsekreterares insatser består inte uteslutande av biståndsbedömning utan även av råd, stöd och tidiga insatser.

Miljöpartiet prioriterar förebyggande och tidiga insatser och vill återinföra möjligheten till Tyresös familjer att få familje- och föräldrastöd direkt när behovet finns och motivationen är hög, utan den väntetid som biståndsbedömningen innebär. En mycket viktig funktion är familjerådgivningen. Familjerådgivningen kan hjälpa till i situationer när familjemedlemmar har svårt att prata med och förstå varandra, när relationer påverkas av missbruk eller familjevåld eller om en risk för separation föreligger.

Under många år har socialförvaltningen varit kraftigt underfinansierad och problemen allra störst på Individ och familjeomsorg, barn- och ungdomsenheten, som inte ens klarat allmänna lagkrav. Barn, unga och personal har utsatts för stora risker, stress och ohälsa. Sjukfrånvaron har eskalerat och socialsekreterare och chefer har bokstavligen flytt Tyresö. Omplaceringar och dyra konsulttjänster har köpts in med bristande kontinuitet som resultat. Alliansen har inte lyssnat på oppositionen som uppmärksammat och påtalat problemen under många år.

I en konsultutredning kom skräckssiffror för april 2016. 287 barn hade inte någon handläggare, varav hälften bedömdes som föremål för utredning. Nästan 100 var ensamkommande barn, trots att Tyresö inte tog emot några under 2016. Rättssäkerheten kunde inte garanteras. Barn och unga har inte fått det skydd och de stödjande insatser som de behöver och har rätt till. Omedelbara och kraftfulla åtgärder behöver vidtas står det i rapporten, vidare; ”Det är anmärkningsvärt att personalsituationen inte i högre utsträckning uppmärksamats och mer kraftfulla åtgärder vidtagits på ett tidigare stadium av förvaltningsledningen.” Styrningen är oerhört bekymmersam, då detta rör de allra mest utsatta barnen i vårt samhälle. De misshandlas i den miljö som borde vara deras trygghet och sedan av samhället/kommunen, som inte ger det stöd och de insatser som de är skyldiga att göra enligt lag.

Allt våld mot barn förbjöds 1979, men misshandel av barn har inte upphört. De senaste 20 åren har anmälda misshandelsbrott mot barn i åldersgruppen 0-6 år ökat konstant. Vuxna har enligt Bris blivit bättre på att larma om det finns misstankar om att barn far illa. Men barn som kontaktar Bris vittnar om att det fortfarande finns stora brister i vuxenansvar. Med mer förebyggande och tidiga insatser i samverkan mellan socialförvaltning och bland andra landstingets missbruks- och psykiatriverksamheter kan fler ungdomar räddas från att hamna snett – med långtgående konsekvenser förenat med stora samhällskostnader och personliga tragedier.

Att stå utan tak över huvudet kan drabba alla, även personer utan drogproblematik och psykisk ohälsa. Det kan bero på familjekonflikter, där ett tillfälligt boende behövs några dagar för att ordna upp tillvaron. ”Tak över huvud-garanti” kan förebygga och bidra till minskat våld i relationer. Inte alltför sällan leder konflikter till misshandel då en part stängs ute från bostaden. Oftast är det män som i desperation utövar våld för att ta sig tillbaka till ”sitt” boende, då andra alternativ saknas. Miljöpartiet vill också införa nolltolerans mot vräkning av barn, målet är att inga barn ska vräkas.

Särskilda uppdrag

- Mer tidiga insatser i samarbete med förskola, skola, barnavårdscentral m.fl. för att minska antalet barn och ungdomar som far illa i hemmet.
- En plan för att stötta barn i Tyresös ekonomiskt utsatta hushåll.
- Förstärka insatser för integrerat stöd till ungdomar med risk- och missbruk för att minska alkohol- och droganvändningen bland Tyresös ungdomar. Arbetet ska göras i samverkan med landstinget och ideella organisationer som har den målgruppen inom sin verksamhet.
- Initiera familjebehandling utan krav på biståndsbeslut.
- Ta fram rutiner som syftar till att inga barn ska vräkas.

Verksamhetsområde 4: Omsorg om personer med funktionsnedsättning

God omsorg – alla människors lika värde

God hälsa, social samvaro och stimulerande aktiviteter är viktigt för att uppleva mening och sammanhang. Vår ambition med omsorgen är att förbättra möjligheterna till god hälsa, ge ökad livskvalitet, kontinuitet och trygghet. Maten ska vara god, näringsriktig och ekologisk, för ökad livskvalitet och hälsa.

Varje insats som minskar ohälsan, och sparar pengar ska användas till stärkt kvalitet, vilket gagnar omsorgsbehövande, personal och anhöriga. Viktigt är att stödja och avlasta anhöriga som tar ett stort ansvar och tillvarata frivilligengagemang. Vi ska göra en översyn av taxorna, med utgångspunkten att taxor sätts i relation till betal förmåga.

Med allt fler huvudmän inom omsorgen är det av största vikt att säkerställa kvaliteten. Offentlighetsprincip och meddelarfrihet är viktiga verktyg för uppföljning. Personal ska kunna slå larm om verksamheten inte fungerar som den ska.

Särskilt viktigt för personal är hälsofrämjande verksamhet, inflytande och kompetensutveckling, oavsett kommunal eller privat regi. Vid ny upphandling av omsorgsverksamhet ska egenregianbud lämnas. Vi vill införa stopp för fortsatt ideologisk privatisering. Vi är starkt kritiska till den privatisering som skett inom assistansverksamheten. Det har skapat oro och stress bland personal, brukare och anhöriga. Kontinuiteten försvinner, personal får sämre lön och arbetsvillkor. I slutändan är kommunen ändå ansvarig.

Särskilda uppdrag

- Fler hälsofrämjande mötesplatser för samvaro – för utövande och upplevelse av kultur och fysisk aktivitet.
- Åtgärda funktionshinder i kommunens lokaler.
- Större valfrihet, att bo hemma eller i gruppboenden.
- Insatser för att skapa fler möjligheter för dem som önskar arbeta.

Verksamhetsområde 5: Äldreomsorg

Värdig äldreomsorg

God hälsa, social samvaro och stimulerande aktiviteter är viktigt för att uppleva mening och sammanhang. Vår ambition med omsorgen av äldre är att förbättra möjligheterna till god hälsa, ge ökad livskvalitet, kontinuitet och trygghet. Vi vill öka bemanningen i äldreomsorgen för att motsvara de boendes behov. Med fler medarbetare i omsorgen får de äldre bättre möjligheter att aktivera sig, ta del av kultur, komma ut, äta i lugn och ro och få hjälp med hygien och tandvård. Maten ska vara god och näringsriktig för ökad livskvalitet och hälsa.

Personalen och deras kompetens är avgörande för kvaliteten i välfärden. I dag upplever många som arbetar inom äldreomsorgen sitt arbete som pressat, där tiden sällan räcker till. Regeringens satsning inom äldreomsorgen ska öka kvaliteten. Det ska ge mer tid hos den enskilde och mer tid för utveckling av verksamheten. Satsningen kan också minska antalet personer, främst kvinnor, som deltidsarbetar för att ta hand om anhöriga.

Viktigt är att stödja och avlasta engagerade anhöriga och tillvarata frivilligengagemang. Fackförbundet Kommunals rapport från november 2011 visar att ”de resurser som läggs på äldreomsorgen har minskat rejält sedan 1980 trots att det blir allt fler äldre. Samtidigt ökar anhörigomsorgen dramatiskt. Cirka 100 000 personer har gått ner i arbetstid eller helt slutat arbeta för att vårda en anhörig.”³

25 procent av landets institutionsplatser för äldre har försvunnit i Sverige sedan år 2000, trots att antalet äldre blivit fler och hemtjänsten inte byggts ut. Nyligen rapporterades att ca 1,3 miljoner anhöriga vårdar eller stödjer en närstående, varav ca 900 000 av dem är yrkesverksamma.

³ <http://www.kommunal.se/Kommunal/Kommunal-tycker/Rapporter/Yrkesfragor/Hanger-din-mammas-trygghet-pa-dig/#.VW86H--JiPw> (20150525)

Nationellt kompetenscentrum för anhöriga (NKA) har räknat fram siffran. Det är anhöriga som tar hand om kroniskt sjuka partners, barn med funktionsnedsättningar, missbrukare eller vuxna barn med psykisk sjukdom eller dementa föräldrar. Den största gruppen är vuxna barn som tar hand om sina allt mer skröpliga och sjuka gamla föräldrar i hemmet. Klyftan mellan insatser från anhöriga och samhället har ökat rejält sedan 1970-talet, där det offentliga nu bara står för en tredjedel och de anhöriga för två tredjedelar.

Varje insats som minskar ohälsan, och sparar pengar ska användas till stärkt kvalitet, vilket gagnar de äldre, personalen och de anhöriga. Statsbidraget ger förutsättningar att utveckla och bygga ut äldreomsorgen och nämnden måste ha beredskap för eventuella skärpta nationella krav på bemanning inom framförallt demensboenden. Trygghetslarm är en viktig insats och ska inte vara avgiftsbelagd, vilket miljöpartiet tillsammans med övrig opposition och liberalerna drev igenom i budgeten för 2017 som också gäller för 2018. Vi vill se över taxorna, där taxorna ska sättas i relation till betalformåga.

Vi vill erbjuda boendeformer grundat på biståndsbedömning med särskilda boendets omvårdnad, och icke biståndsbedömt seniorboende. Par ska ha rätt att bo tillsammans och i boende med husdjur, inriktning på kultur, språk och sexuell läggning. Med allt fler huvudmän, är det av största vikt att säkerställa kvaliteten och allmänhetens rätt till insyn. Offentlighetsprincip och meddelarfrihet är viktiga verktyg för uppföljning. Personal ska slå larm om verksamheten inte fungerar som den ska.

Särskilt viktigt är hälsofrämjande verksamhet, inflytande och kompetensutveckling, oavsett regi. Vid ny upphandling av omsorgsverksamhet ska egenregianbud kunna lämnas. Vi avser att införa stopp för fortsatt ideologisk privatisering och avskaffa LOV inom hemtjänst, bland annat för att det är kostnadsdrivande. Verksamheter ska istället upphandlas inom ramen för LOU.

Med bättre planering av äldreboendeplatser undviker kommunen dyra korttidsplatser, viteskrav, otrygghet hos dem som är i behov av omsorg och deras anhöriga. Viktigt är tydlig information som minimerar oron hos alla berörda. Trots fortsatt utbyggnad av äldreomsorgen är sannolikt dessa satsningar inte tillräckliga eftersom antalet äldre kommer att öka de kommande åren. Vi vill därför tillsätta en bred parlamentarisk arbetsgrupp under 2017 som tillsammans med PRO och SPF utreder behoven av omsorg och särskilt boende de kommande 10 åren. Viktigt är också att kommunen tar ansvar och planerar för kommunala äldreomsorgsplatser och inte enbart överlåter ansvaret på privata aktörer. Då mister vi rådigheten över verksamhet och boendeplatser. I Tyresö behövs hälsofrämjande mötesplatser för social gemenskap och fysisk aktivitet. Viktigt är också tillgången till wifi, då allt fler kommunicerar via datorn och internet.

Särskilda uppdrag

- Förbättra omsorgen för äldre som vill bo kvar hemma och för dem som vill flytta till äldre/trygghets/serviceboenden och parboenden.
- Ombesörja större valfrihet gällande boenden med husdjur, inriktning på kultur, språk och sexuell läggning.
- Ta fram en plan som tillgodoser behovet i ett långsiktigt perspektiv som arbetats fram tillsammans med pensionärsorganisationerna.

- Ordna fler hälsofrämjande mötesplatser för samvaro – för utövande och upplevelse av natur, kultur och fysisk aktivitet.
- Lägga egenregianbud vid ny upphandling av omsorgsverksamhet. Återinföra LOU inom hemtjänst och avskaffa LOV.
- Förbättra kommunikationen till äldre, anhöriga och personal, vid förändringar av omsorgen.
- Genomföra en satsning på mat och måltider.
- Förstärkt anhörigstöd och anställa en anhörigkonsult

Verksamhetsområde 6: Gymnasieskola

Ett bra och konkurrenskraftigt gymnasium

26 maj 2016 beslutade alliansen i gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden, att lägga ner samtliga högskoleförberedande program på Tyresö gymnasium. Inga teoretiska program startar och de pågående programmen har fasats ut. Miljöpartiet beklagar utvecklingen stort – åratals av nedåtgående spiral med sviktande elevunderlag, försämrat rykte och kontinuerliga ekonomiska underskott. Miljöpartiet har istället velat utreda och satsa på en hållbarhetsprofil för att göra gymnasiet attraktivt och vända trenden med att allt färre söker sig till gymnasiet. Redan 2007 lade vi en motion om detta. Läs nedan;

”Miljöpartiet ser behovet av att investera för framtiden. Vi vill göra Tyresö gymnasium till en profilskola, med syfte att skapa kunskap och förståelse kring vikten av ökad resurshushållning och minskad hälso- och miljöbelastning. Profilen ”hållbar utveckling” ska genomsyra hela skolan och alla program, inklusive ett gott utbud för tillvalskurser inom hållbarhetsområdet. Eleverna ska få kunskaper om förutsättningar, hinder och målkonflikter för en hållbar utveckling i ett lokalt och globalt perspektiv. Individens, statens och företagans ansvar och roller ska synliggöras. Exempelvis ska;

- byggprogrammet innehålla kurser som ger kunskaper om byggtekniker som minskar hälso- och miljöbelastningen jämfört med traditionellt byggande, miljöhus, ekologiskt byggande, hälsosam inomhusmiljö, energisnåla hus, passivhus, solvärme, miljö- och kvalitetscertifieringar som t ex Svanenmärkta hus och ISO 14 001.

- fordonsprogrammet innehålla kurser som ger kunskap och medvetenhet kring fordons och biltransporters hälso- och miljöbelastning och möjligheter och åtgärder för att minska denna.

- ekonomiskt inriktade program bl a innehålla kurser i social ekonomi, miljöekonomi, ekologisk ekonomi och företags sociala ansvar (CSR).

- ungt företagande inrikta verksamheten på affärsidéer med syfte att förena tillväxt och hållbar utveckling. Samarbetet mellan hälso- och miljöinriktade företag eller företag som tar ett miljöansvar ska öka, likaså företag som har ett socialt ansvarstagande.

- samhällsprogrammet innehålla kurser som skapar förståelse för länkarna mellan natur och samhälle, samhällets sårbarhet och samhällsplanering i en hållbar utveckling, osv.”

Miljöpartiet, socialdemokraterna och vänsterpartiet har gång på gång framfört vikten av krafttag för att bryta utvecklingen. När alliansen sent omsider vaknat till, har resurser lagts på det vidlyftiga prestigeprojektet "Multihus/Kultur- och kunskapscenter" i Tyresö centrum, som planerades inhysa ett nytt teoretiskt gymnasium för 500 elever. Miljöpartiet ifrågasatte starkt kalkylen och de ekonomiska underlagen. Alliansens hade planerat att hyra lokaler av fastighetsbolaget Hemsö, trots avsaknad av fullständiga ekonomiska underlag. Efter ett år av planering så insåg till slut alliansen att projektet var ekonomiskt orealistiskt och man drog i nödbromsen. *2017 lades projektet ned. Det hade då kostat skattebetalarna 7,5 miljoner kronor i projektering.*

Miljöpartiet har tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet presenterat en vision om ett sammanhållet gymnasium på befintlig gymnasieplats. Ett gymnasium för kunskap och hållbar utveckling som ska möta elevers drömmar och framtidens utmaningar i en kreativ lärandemiljö. Teoretiska ämnen ska kopplas samman med de praktiska, där verksamheter kopplas ihop, stärker varandra och skapar en hållbar helhet. Vi ser framför oss ett "Campus Tyresö" – ett nav för utbildning och aktivitet, i samverkan med vuxenutbildning, näringsliv, arbetsmarknad och intresseorganisationer.

i ser en stor potential med en hållbarhetsprofil, en profilskola för hållbar utveckling och en byggnad som erbjuder gröna uterum, gröna tak och väggar, solfångare och energieffektiva lösningar med mera. En arkitektur som visar på möjligheterna att återanvända dagens skolbyggnad, med flexibla lokaler och möjligheter att utforma lärmiljöer för olika program och utbildningar. Tyresös gymnasium ska arbeta med ett öppet förhållningssätt till omvärlden - samverkan med högskola, lokala företag och andra aktörer som ger möjlighet till både praktik, sommarjobb och framtida jobb för eleverna. Campusområdet ska också rymma ungdoms- och studentbostäder.

Miljöpartiet vill att Tyresö gymnasium ska jobba med åtgärder för få till en mer jämställd rekrytering till programmen. Fördelningen av resurser ska vara jämställd, pojk- och flickdominerade gymnasieprogram ska ges likvärdiga förutsättningar. Skolan ska gå mot större lokalt inflytande för ett ökat engagemang och delaktighet. Elever och vuxna ska känna att de har makt över sin vardag och känna stolthet över sin skola.

Med god och varierad mat och fler ekologiska råvaror förväntas fler elever äta maten, med minskat matsvinn till följd. Eleverna ska erbjudas goda vegetariska maträtter alla dagar. Maten ska vara mer säsongsanpassad och i större mån närproducerad. Med större andel vegetabiliska livsmedel kommer köttet att minska. Genom att välja rättvisemärkta produkter bidrar vi också till att arbetare får rimliga löner och till hållbar utveckling i de länder där dessa livsmedel produceras.

Det är ytterst angeläget att ge alla elever möjlighet att nå kunskapsmålen, få fullständiga betyg och en gymnasieexamen med möjlighet att söka högskola eller universitet. Vår uppgift är att skapa förutsättningar och ge elever valmöjligheter till fortsatt utbildning och/eller arbete. Bra studie- och yrkesvägledning är viktigt för att minska studieavbrotten och lotsa eleverna och hitta sin väg till en bra framtid.

Särskilda uppdrag

- Utredda Miljöpartiets, Socialdemokraternas och Vänsterpartiets vision om Tyresö gymnasium för att skapa ett attraktivt och konkurrenskraftigt gymnasium, med fler sökande från Tyresö och andra kommuner.
- Öka hållbarhetsprofilen på gymnasiet.
- Få fler elever att fullfölja utbildningen och fler med behörighet till högskola.
- Mer jämställd fördelning av resurser dels mellan pojk- och flickdominerade program och dels för jämställd rekrytering till de olika programmen.
- Stärka elevhälsan för ökat välmående och mindre psykisk ohälsa.
- Stärka studie- och yrkesvägledningen i syfte att minska studieavbrott.

Verksamhetsområde 7: Vuxenutbildning

Livslångt lärande och nya livschanser

Miljöpartiet har tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet presenterat en vision om ett sammanhållet gymnasium. Som i samverkan med vuxenutbildningen, näringslivet och intresseorganisationer också ska ge möjlighet till praktik, sommarjobb och framtida jobb.

Vuxenutbildningen utgör en betydelsefull väg för människor att vidareutbilda sig och få fler möjligheter på arbetsmarknaden. Teknisk utveckling, globalisering och stora pensionsavgångar väntar och kräver kontinuerlig kompetensförsörjning. Då en stor andel gymnasieelever inte fullföljer alla kurser får de inte heller slutbetyg. Med kompletterande och nya yrkesutbildningar kan vuxenutbildningen vara vägen till högre studier, arbete och en egen försörjning.

Regeringens kunskapslyft ska rusta människor med den kompetens de behöver för att få ett jobb. Arbetslösheten bland dem som saknar gymnasieutbildning är dubbelt så hög jämfört med de som har en. Komvuxstudier ska finnas både för dem med ofullständiga gymnasieutbildningar och för dem som vill komplettera med ytterligare ämnen för att kunna få särskild behörighet till vissa utbildningar på högskolan.

Matchningen på arbetsmarknaden fungerar dåligt och rekryteringsgapet växer. Ett led i att förändra det är att erbjuda fler vägar till omskolning och vidareutbildning också att satsa på fler praktik-, pry- och lärlingsplatser i Tyresö. Fortsatt samverkan med arbetsförmedlingen, försäkringskassan, det lokala näringslivet, förvaltningar och bolag krävs för en effektiv resursanvändning.

Särskilda uppdrag

- Att utifrån regeringens kunskapslyft öka möjligheten för kommunens invånare att studera inom vuxenutbildning och yrkeshögskola.
- Tillgodose möjligheten till livslångt lärande och att skola om sig i senare skeden i livet, så att fler kan komma tillbaka till arbetsmarknaden.
- Samverka mer lokalt med näringsliv och myndigheter som är viktiga för utvecklingen av vuxenutbildningen i Tyresö.

Verksamhetsområde 8: Arbete och integration

Fler i jobb och större frihet

Arbetscentrum kompletterar andra samhällseliga insatser för att stödja arbetsökande ungdomar, utförsäkrade, funktionsnedsatta, arbetslösa, nyanlända och människor med utländsk bakgrund som har svårt att komma in i arbete eller studier. Alla ska ha rätt till flera chanser i livet.

Flyktingsituationen i världen har inneburit att fler sökt och söker skydd även hos oss i Tyresö. Detta ställer krav på kommunen, att integrera de nyanlända, med boende och studier så att de så småningom kan komma i arbete och bygga upp sitt liv på nytt. Här krävs ett bra mottagande och flera vägar in studier och arbete.

Kunskapen och intresset för att främja socialt entreprenörskap måste öka i kommunen. Satsning och stöd till sociala företag kan innebära att fler får möjlighet till meningsfull sysselsättning och en plats på arbetsmarknaden. Kommunen kan till exempel initiera sociala företag och avknoppa dem när de verksamma i företaget är mogna att ta över ansvaret. Där ska stöd kring det som rör igångsättande av företag finnas, med kostnadsfri, personlig och konfidentiell rådgivning och stöd. Rådgivarna ska ha ett stort nätverk och samverka med olika intressenter.

Unga måste få känna sig och erbjudas att bli delaktiga i samhället. ”Ung i Tyresö” där ungdomar mellan 18 och 24 år får hjälp med arbete, praktik eller studier inom 30 dagar är bra. Vår ambition är att skapa fler ungdomsjobb inom kommunens verksamheter och inom kommunens bolag, Tyresö bostäder.

Tyresö kommun ska samverka med det lokala näringslivet, småföretagare verksamma inom kommunen, så att fler ungdomar erbjuds sommarjobb och/eller betald arbetspraktik några veckor under sommaren. Alla 16-17-åringar ska i samverkan erbjudas sommarjobb inom Tyresö kommun, inom kommunens verksamheter eller på lokala företag i kommunen.

Att få möjlighet att pröva på arbetslivet och tjäna egna pengar är viktigt av flera skäl. Inte minst stärker det unga människors självkänsla och förbereder dem på det framtida arbetslivet. Det är därför väsentligt att kommunen erbjuder feriepraktik till gymnasieelever. Arbetscentrum ska genom samverkan med övriga förvaltningar skapa fler arbetstillfällen och praktikplatser.

Särskilda uppdrag

- Öka kommuninvånarnas självförsörjning.
- Alla ungdomar 16-24 år som ställt sig till arbetsmarknadens förfogande och som har hänvisats till Arbetscentrum är i arbete, utbildning eller aktiv arbetsmarknadsåtgärd inom 30 dagar.
- Erbjudna sommarjobb till alla 16-17-åringar i Tyresö kommun, inom kommunens verksamheter eller på företag i kommunen, samt kontinuerligt erbjuda praktikplatser och uppmuntra företag att ta emot praktikanter.
- Öka integrationen och etableringen av nyanlända.

- Öka kapaciteten för flyktingmottagandet.
- Inrätta offentligt skyddade anställningar, i syfte att öka självförsörjningsgraden.

Verksamhetsområde 9: Bibliotek, kultur och fritid (inklusive fritidsgårdar)

Ett utvecklat kultur- och föreningsliv

Ett rikt kultur- och idrottsliv, samt övrigt föreningsliv bidrar till att göra Tyresö till en attraktiv kommun. Kultur främjar folkhälsa, livskvalitet, samhälls- och näringslivsutveckling. Kultur är också en stor källa till glädje, både vid egen utövning och i upplevelsen av andras kulturutövning. Det finns forskning kring kulturens betydelse för människors utveckling och hälsa. Kulturen kan fungera som ett pedagogiskt verktyg och användas för att bearbeta ohälsa och sjukdom.

Fysisk rörelse är viktig för folkhälsan och välbefinnandet och idrottsrörelsen är Sveriges största folkrörelse. Genom resurser till ungdoms- och breddidrotten, idrott för personer med funktionsnedsättning, korpiddrott och motionsidrott, investerar vi i livskvalitet och folkhälsa. Det ska finnas gott om möjligheter till spontanidrott. Fritidsaktiviteter och det föreningsliv (ca 50 st föreningar) som tillvaratar mycket olika intressen, bidrar också till att Tyresö är en attraktiv kommun. Satsning på verksamheter som är viktiga för barn och unga innebär både mänskliga och långsiktiga ekonomiska vinster.

Det finns familjer där det inte är självklart att engagera barnen i föreningar. Dessa barn riskerar att inte nås av den utmärkta barn- och ungdomsverksamhet som görs i många föreningar. Därför behövs riktade satsningar där kommunen samverkar med föreningar för att få fler barn att engagera sig i någon förening och därigenom få en rikare fritid. Det är angeläget att rikta resurserna rätt och åstadkomma positiva förändringar. Att engagera sig i en förening nu är inte lika självklart som det var förr. Därför behöver kommunen och resten av samhället finna nya sätt att engagera barn ungdomar. Ett engagemangs form som mer speglar dagens verklighet och struktur.

Kulturskolans utbud ska breddas och genom bifall på vår motion om den pedagogiska orkestermodellen El Sistema hade detta kunna ge ett tillskott i kulturskolans utbud i Tyresö. Då hade fler barn med olika kulturell bakgrund fått ökad tillgång till verksamheten. Tyvärr stoppade Alliansen förslaget efter att de hävdade att modellen blev för dyr. En jämnare rekrytering av kulturskolans elever utifrån kommunens geografiska områden är viktigt. Satsningen på barn och ungas fritidsaktiviteter ska också motverka val utifrån gängse könsroller. Tyresös Kulturskola ska erbjuda barn möjlighet att utveckla sina kulturella förmågor, oavsett föräldrars inkomst.

Miljöpartiet har i en motion föreslagit satsningar på ett rikare friluftsliv och kulturliv samt ökad turism. Vi ville initiera en turistutvecklingsstrategi, en friluftsliv- och naturvårdsplan. Arbetet skulle ske tillsammans med intresserade lokala föreningar och företag.

Vi månar bostadsnära grönområden och rekreationsområden som uppmuntrar det rörliga friluftslivet, en nästintill ”fri nytthet”. Möjlighet till rörelse i vardagen är viktigt för folkhälsan och förutsättningarna för spontan motion och idrott ska därför säkerställas.

Med en åldrande befolkning är det viktigt att tillgodose äldres önskemål om kreativa verksamheter och fysisk aktivitet. För de yngre är de föreningsorganiserade aktiviteterna viktiga, men den tävlingsinriktning som idrotten har, passar inte alla. Föreningslivet behöver också erbjuda barn och unga motionsaktiviteter och kreativa verksamheter, samt socialt umgänge.

Genom gratis och mer inkluderande arrangemang på Idrotts- och kulturgalan, kan fler få delta. Pojkar och flickor, liksom idrotts- och annat utövande inom kultur, ska få lika del av de gemensamma resurserna. Det ska också vara möjligt att genomföra en aktivitet riktad till andra barn och ungdomar i kommunen utan medlemskap i en förening.

Öppettiderna i våra verksamheter ska tillmötesgå behoven. Det gäller också viktiga samlings- och mötesplatser som biblioteken. Utökade öppettider är en jämförelsevis liten satsning, då kostnader för lokaler och inventarier, inklusive böcker och tidskrifter, redan är betalda. Tyresös huvudbibliotek i Tyresö centrum ska hålla söndagsöppet och ha tillgänglig personal under öppettiderna. Det är än mer väsentligt då huvudbiblioteket också rymmer en konsthall.

Miljöpartiet vill skapa ett kulturhus centralt i Tyresö, med flexibel lokalanvändning och fler mötesplatser, så att olika grupper i kommunen möts. Kultursatsningar och projekt kan även bidra till ekonomisk utveckling. Vi vill att Tyresö kommun tar initiativ och påbörjar en process för att hitta Tyresös nisch, så att kulturen även skapar fler jobb och blir en ekonomisk tillgång för fler invånare.

Kultur i vardagen och offentlig konst ökar människors välbefinnande. Vid ny- och ombyggnationer ska arkitektoniska och estetiska värden tillvaratas och vidareutvecklas. Det handlar såväl om hela byggnader som områdets utformning till de små detaljerna i form av konstverk såsom t ex statyer och andra installationer. Kommuninvånare, brukare och berörda företagare ska få möjlighet att påverka val av konstnär.

Fritidsgårdar fyller andra syften och ska finnas i alla kommundelar. Ungdomarna ska inte behöva resa till andra kommundelar eller andra kommuner för att umgås med vänner eller delta i en meningsfull verksamhet. Fritidsgårdar som bedriver meningsfull sysselsättning motverkar destruktiva aktiviteter såsom skadegörelse, alkohol- och droganvändning, hot, våld, kriminalitet etc. Stor alkoholkonsumtion och växande psykisk ohälsa bland Tyresös barn och unga, tydliggör samhällets brister och behovet av insatser. Den ökade barnfattigdomen ställer också krav på att kommunen agerar och bedriver verksamhet för alla ungdomar. Fritidsgårdar och de nu existerande fritidsklubbarna/profilfritids ska därför erbjuda verksamhet utan avgifter.

Kommunen kan spela en viktig roll i att fler gamla och nya svenskar får möjlighet att träffas och lära känna varandra. Ett bra exempel är projektet ”låna en svensk”. Det genomförs med framgång i många kommuner, där biblioteken fungerar som en naturlig träffpunkt. Miljöpartiet ser också positivt på inrättandet av ett så kallat sportotek, där utlåning av idrottsutrustning möjliggör att fler barn och unga kan delta i föreningslivet, då kostnaderna kopplat till idrott minskar.

Miljöpartiet har också i en motion föreslagit att Tyresö kommunen inte ska hyra ut kommunal mark till cirkusar som har vilda djur. Miljöpartiet har i en annan motion föreslagit att portabla toaletter och vatten ska placeras vid utegymmen.

Särskilda uppdrag

- Satsa för att få fler barn aktiva inom föreningslivet.
- Tillse att idrott, kultur och övrigt föreningsliv för barn och ungdomar blir mer likvärdigt. Stödet ska vara lika till flickor och pojkar, transparent och grunda sig på faktorer/krav som är lika och kända av alla.⁴
- Att tillsammans med ungdomar ta fram en plan, där unga som inte är med i en förening också engageras och erbjuds aktiviteter.
- Planera för ett kulturhus centralt i Tyresö.
- Minska köerna till kulturskolan under perioden.
- Ta initiativ till att bilda ett kommunalförbund eller annat samarbete med närliggande kommuner, för att se över och försöka åstadkomma bättre nyttjande av idrotts- och kulturanläggningar.
- Erbjuda mötesplatser och verksamhet för unga i samtliga kommundelar.
- Initiera projektet ”Låna en svensk”.

Verksamhetsområde 10: Plan och exploatering

Effektiv markanvändning och byggande utifrån behov

Miljöpartiet vill bidra till regionens bostadsförsörjning. Avhängigt är att byggandet av bostäder och infrastruktur går i takt med de nödvändiga klimatåtaganden som vi har framför oss. Både att minska utsläppen av växthusgaser, men också de åtaganden som handlar om att anpassa samhället till kommande klimatförändringar, oavsett de utsläppsminskningar som *skall* göras.

Vi prioriterar hållbara, effektiva transporter före befolkningstillväxt. Tyresö kommer fortsättningsvis att ha en hög andel utpendling. Infrastruktur för hållbara transporter måste komma på plats, så att inte utbyggnaderna genererar än mer utsläpp. Det gäller infrastruktur i Tyresö, men även i Stockholm Stad, där Nynäsvägen, Johanneshovsbron, Söderledstunneln, Centralbron och Gullmarsplan är flaskhalsar som också påverkar tyresöborna negativt. Utbyggnad av separerade cykelbanor och annan cykelinfrastruktur måste göras omgående.

Kommande exploateringar får inte ske på bekostnad av gröna kilar och ekosystemtjänster. Vi vill inte se en utbyggnad/exploatering av kommunen som utarmar biologisk mångfald. Centralt är att de gröna sambanden och den gröna kilen stärks och att arbetet med ekologisk kompensation ges större utrymme.

⁴ Enligt LSU, Landsrådet för Sveriges Ungdomsorganisationer får idrotten 4,5 ggr så mkt som andra fritidsföreningar.

Den gröna kil som finns i Tyresö är utpekad som ett svagt samband. Den förenar Hanveden med områden i Nacka och Stockholm. Genom att tillämpa balanseringsprincipen och kompensationsåtgärder får exploatörer ansvara för att ekologiska och rekreativa funktioner och värden återskapas på samma eller en närbelägen plats.

Värden som ekosystemtjänster, biologisk mångfald, rekreation och lekytor för barn ska inventeras, innan beslut om exploatering fattas. Ivern att skapa fler bostäder får inte resultera i att det attraktiva i Tyresö byggs bort.

Vi begränsar exploateringen vid strandnära områden som förändrar Tyresös karaktär och försämrar livsförutsättningar för djur och växter – och som dessutom på sikt hotas av översvämningar på grund av klimateffekter. Stora ytor för dagvattenhantering som kan översvämmas vid intensiv nederbörd är nödvändigt. Stigande havsnivå, långvarigt regn och höga grundvattennivåer, i kombination med bristfällig dagvattenhantering kan ge kraftiga översvämningar. Förtätade bostadsområden, styckade fastigheter, hårdgjorda ytor, utfyllda diken, avverkning av skog och träd, ökar risker och effekter ytterligare.

En alltför snabb utbyggnadstakt skapar växtvärk genom stora behov av nya investeringar i förskolor, skolor och äldreomsorg som är svårt att klara. Dessutom behöver svåra avvägningar göras mot de värden som Tyresöbor idag anger om att Tyresö ska ha närhet till naturen. Det fina gröna Tyresö vi har idag riskerar att gå förlorat.

Vi begränsar exploateringen och sänker investeringsnivån jämfört med Alliansen. Dels för att stärka driften av kärnverksamheterna och dels för att inte konsumera upp kommande generationers resurser. Vi ska möta upp bostadsbristen med en boendeplanering som utgår från behov och inte enbart utifrån efterfrågan från fastighets- och byggföretag. Bostäderna ska i första hand möta ungas och äldres behov och leda till minskad segregation.

Vi eftersträvar större variation och fler valmöjligheter till eget boende, allt från hyres- och bostads/äganderätter, kollektivhus, radhus till villor. En större andel hyresrätter ska byggas. Viktigt är att planera och bygga bostäder för äldre, så att de kan flytta från sin villa eller stora lägenhet till seniorlägenhet, när de ännu inte är i behov av äldreboende. Det är också angeläget att kommunen vid framtagande av detaljplaner – som innebär förtätning i befintliga bostadsområden – lyssnar in och förankrar med omkringboende, samt tar hänsyn till synpunkter som förs fram vid samråden.

Naturmiljön har ett stort rekreativvärde. Bostadsnära grönområden är betydande för människors hälsa och välbefinnande. Den fria uteleken har en positiv påverkan på barns utveckling. Det är viktigt att inte överexploatera tätortsnära oaser i en missriktad iver att utveckla dem. Behovet av tystnad och stillhet har aldrig tidigare varit större i vår högljudda, stressade tid och aldrig har tystnaden varit mer hotad. Vi ska därför fortsätta att hävda vårt gemensamt fattade beslut – att minska antalet bullerutsatta bostäder i Tyresö. Nuvarande ordning med avsteg från regeringens riktvärden för trafikbuller i detaljplan efter detaljplan är ohållbart.

Med strategisk planering för mer effektiv markanvändning av Tyresös företags- och industriområden skapar vi möjligheter till fler arbetsplatser. Med aktiv markpolitik och förvärv av strategiska fastigheter ska kommunen planera för kommunal service, såsom äldreboenden, gruppboenden, skolor och förskolor, samt framtida bostadsbyggande.

Att Tyresö kommun höjt kraven i syfte att minska energianvändningen är bra, och kommunen ska fortsätta uppmuntra till höga energikrav och främjat miljö- och klimatanpassat byggande, trots att lagstiftningen begränsat kommunens möjligheter vid de exploateringar som kommunen inte äger marken. Lokal småskalig energiproduktion med sol och vind ska utredas och främjas där så är möjligt.

Vi vill ta fram en träbyggnadsstrategi för att stimulera träbyggnationer, då det är energi- och klimateffektivt. Det kan vara allt ifrån höghus, flerbostadshus, parkeringshus, sporthallar, skolor och till och med broar. Trä är lätt och passar också bra för påbyggnader och kompletterande byggnation. Forskning visar att byggande av trähus ger ungefär halva klimatpåverkan jämfört med traditionellt byggande i betong. Att tillverka ett trähus kräver mindre energi än andra materialslag, dessutom binder trä koldioxid under hela sin livstid. Trä är det enda förnybara byggnadsmaterialet. Upp till 90 procent av träbyggnaderna kan prefabriceras, vilket både ger effektvinster och mindre störningar för omkringboende.

I Tyresö finns goda möjligheter att bygga solceller på såväl bostadshus inom Tyresö bostäder som övriga fastigheter i kommunens ägo. Solcellsprojekt kan med fördel kombineras med gröna tak, där solceller läggs på de delar som har bäst sollägen och växtlighet som takbeläggning på övriga delar. Att installera solceller på kommunens byggnader, har blivit ett populärt sätt att både uppfylla miljömål, och skapa positiv marknadsföring för kommunen. Dessutom är det långsiktigt en god ekonomisk affär.

Särskilda uppdrag

- Bidra till mångfald och minskad segregation på bostadsmarknaden genom minst 50 procent hyresrätter vid byggande av flerbostadshus.
- Aktiv markpolitik och förvärv av strategiska fastigheter för kommunal service, samt bostadsbyggande.
- Effektivare markanvändning och upprustning av Tyresös industri- och företagsområden.
- Initiera en handlingsplan för att öka invånarnas tillgång till strand och vatten, inklusive fler strandpromenader.
- Uppmuntra att höga energi- och miljökrav ställs vid ny- och ombyggnation.
- Ta fram en träbyggnadsstrategi som omfattar kommunens egna byggnader och att stimulera och utveckla träbyggandet med byggherrar.
- Ta fram ett solcellsprogram, för att bygga solceller på kommunens fastigheter och stimulera byggandet på privata fastigheter.
- Ta fram en åtgärdsplan för att minska antalet bullerutsatta bostäder.
- Utredda lokala kompensationsåtgärder vid exploateringar.
- Utredda åtgärder för att stärka Tyrestakilen.
- Inrätta naturreservaten Telegrafberget och Barnsjön.

Verksamhetsområde 11: Väghållning och park

Tillgängligt, säkert, tryggt och miljöanpassat

Underhåll för gator, vägar och park ska genomföras utifrån ekonomi, miljö och sociala aspekter. Ekonomi är att regelbundet underhålla och att använda energin effektivt. Ekonomi är också att regelbundet söka statsbidrag för åtgärder som minskar utsläppen och stärker trafiksäkerheten.

Tillgänglighet, säkerhet och trygghet innefattar en god snöröjning och vinterväghållning med alla trafikanter i åtanke, inklusive gång och cykeltrafikanter. Klimateffekter såsom ökad (extrem)nederbörd och halka ska vara grundförutsättningar vid planering och underhåll av trottoarer, gång- och cykelvägar. Cykelbanorna ska byggas ut och säkerhet och trygghet förbättras, bland annat med separerade cykelbanor, där olika trafikantslag ej blandas med varandra. Miljöpartiets initierade och drev igenom en fördubblad utbyggnadstakt av cykelinvesteringarna 2017, vilket också gäller 2018. Fler säkra cykelparkeringar och bättre skyltning bidrar också till fler cykelpendlare. Vi vill pröva att överföra resurser från vägsatsningar till cykelledsatsningar, för att snabba upp takten på utbyggnaden. För att bidra till Stockholmsregionens mål om att cykeltrafiken bör utgöra minst 20 procent av resorna år 2030, så krävs kvantitativa mål och högre ambitioner också i Tyresö. Här utgörs resandet med cykel endast 2 procent.

Miljöåtgärder är exempelvis att lägga ”rätt” vägbeläggning och att stärka parker och grönområden. Bostadsnära grönområden är viktiga för hälsan och välbefinnandet. Parker och grönområden ska stärkas både utifrån upplevelsevärden och för att stärka biologisk mångfald. År 1992 slöt världens regeringar överenskommelse, ”Konventionen om biologisk mångfald”. Den bindande konventionen syftar till att bevara livets variationsrikedom och att motverka förlusten av ekosystem, arter och gener. Biologisk mångfald kan ses som en garant mot försvagade ekosystem. Forskare menar att alla arter har sin specifika roll i ekosystemet och om man tar bort en del av kedjan så blir hela systemet svagare och fungerar sämre. Med hög biologisk mångfald, exempelvis med flera arter som utför samma ekosystemtjänst minskar sårbarheten i ekosystemen.

Tyresö kommuns ”Odlas utan trädgård” har blivit populärt bland tyresöbor. 2014 lånades 60 odlingslådor ut och ytterligare 40 st 2016, till personer som inte har en egen trädgård och möjlighet att odla hemma. Initiativet var Miljöpartiets och det är gratis att vara med. Vi vill utveckla idén och skapa ätbara parker, såsom Huddinge och Örebro kommuner beslutat att göra. Där ska man kunna plocka och äta frukt, bär, grönsaker och nötter som finns naturligt i området. Ätbara parker skapar förutsättningar för tyresöbor att kunna plocka bär och frukt i en park nära dem. Parken kan även fylla en pedagogisk funktion, användas i undervisning, och bli ett lättillgängligt utflyktsmål med naturupplevelser. Förslagsvis skulle en park kunna ligga längs Wättingestråket, i anslutning till stadsparken i de centrala delarna och med närhet till många flerbostadshus.

Det finns många tyresöbor som sällan möter frukt- och bärträdgårdar eller kommer ut på landet. Särskilt gäller det familjer som inte har egen bil och/eller lever med snäva ekonomiska förutsättningar. Det kan föra med sig att barn växer upp utan att se hur mat - frukt och grönt växer. Vi vill ge tyresöbor information och inspiration som påminner dem om att maten är en naturresurs, inte bara något som finns på butikshyllorna.

Särskilda uppdrag

- Skärpa ambitionen i cykelplanen, satsa på cykling - ökad trafiksäkerhet, ökad tillgänglighet, ett bra skyltat cykelnät, fler separerade cykelvägar, mål om hur mycket cyklingen ska öka i förhållande till regionens mål om 20% till år 2030.
- Utvecklat samarbete med grannkommunerna för det regionala cykelnätet.
- Jämställd snöröjning och underhåll av gång- och cykelvägar, bättre vägunderhåll på gång- och cykelvägar.
- Fortsatta mobilitetsåtgärder för förbättrad framkomlighet längs Tyresövägen.
- Inrätta en ätbar park med frukt, bär och grönt, förslagsvis i Wättingestråket.

Verksamhetsområde 12: Miljö och trafik

Ansvar för miljön och klimatet

Tyresö kommun ska vara ett föredöme i miljö- och klimatarbetet och mer arbete måste göras kring konsumtion/avfall, för att kunna begränsa vår klimatpåverkan. Vi ska driva energieffektivisering, göra insatser för ett hållbart resande – göra kollektivtrafiken mer attraktiv, öka andelen som går och cyklar, stimulera bilpooler, samla in matavfall för rötning till fordonsgas, verka för en biogaspump i kommunen mm. Vi ska satsa på förnybar energi och mindre lokala produktionsanläggningar för sol- och vindenergi. Bilpooler ska stimuleras, det ger både miljövinster och är ekonomiskt fördelaktigt.

Andra viktiga uppgifter är åtgärder för biologisk mångfald, gröna tak och fasader som förbättrar mikroklimatet, minskar bullerstörningarna och ökar upplevelsevärdena, samt ger växter, insekter, små och lite större djur nya urbana livsmiljöer. Med en förstärkt Naturskola kan alla barn, fler vuxna och funktionsnedsatta guidas och uppleva naturen.

Uddby gård ska bevaras och utvecklas för tyresöbor och andra besökare. Uddby gård är en historisk kulturmiljö som Tyresö kommun ska rusta och utveckla. Vi vill se Uddby som ett småskaligt visningsjordbruk, med djurbesättning, ett urval grödor och ett gårdsmuseum. Betande djur ska bidra till ett öppet landskap. Vi vill också att Tyresö kommun ska ta officiell ställning mot hälso- och miljöriskabla produkter, även genmodifierade.

Tyresöborna behöver också de satsningar som miljöpartiet i Stockholms läns landsting gör. Kollektivtrafikkort som gäller på land och vatten, prisvärda periodkort, samt fler satsningar på kollektivtrafiken. Kraftfulla åtgärder behövs för att styra över trafik till miljöanpassade transportslag. Att öka kollektivtrafikresandet främst i de yttre delarna av länet är en av de viktigare miljö- och klimatinsatserna vi kan göra. Kollektivtrafiken måste byggas ut, bli bättre och mer tilltalande, så att en del som idag kör bil förändrar sitt beteende och byter färd sätt. Då behövs också politiker som säger nej till att bygga storskaliga motorvägar. Tyvärr konstaterar vi att riksdagen gång på gång sätter klimatfrågan på undantag då Förbifart Stockholm och andra motorvägar släpps igenom.

Den rödgröna regeringen gör nu en större satsning på miljö och klimat än någon tidigare regering gjort. Dels en satsning på att miljö- och klimatteknikföretag ska kunna växa och dels ett stöd till lokala och regionala klimatinvesteringar, Klimatklivet. Klimatklivet möjliggör för kommuner och regioner att minska sina klimatutsläpp. Regeringen satsar också på klimatanpassning som ska stärka kommunernas arbete med klimatanpassning och höja kunskapen hos myndigheter, kommuner, näringsliv och enskilda. En strategi för hållbar konsumtion tas också fram.

En långsiktigt hållbar ekonomi och omsorg om samhällsekonomin betyder att det är dags att börja prioritera och prioritera bort. Det är inte ekonomiskt möjligt att samtidigt både klara att bygga bra kollektivtrafik och samtidigt bygga storskaliga motorvägsprojekt. Men för att minska resandet krävs också tekniksprång och organisatoriska förändringar som möjliggör mer distansarbete och ökat hemarbete.

Maten är både en nödvändighet och en stor glädjekälla. Vi måste bort från kortsiktigt tänkande, halvfabrikat och fokus på billiga produkter – ofta innehållandes många tillsatser och kemikalier. Det är faktorer som kvalitet, smak, hälsa, miljö, klimat och etik (djur och människor) som ska vara ledande. Vi arbetar för mer närproducerad, lokalt tillagad mat från grunden, större andel ekologiska och rättvisemärkta produkter, hänsyn till djurrätt, mer klimatsmart mat med mindre kött och säsonganpassad mat. Palmolja är en av de största miljö- och hälsobovarna i vår mat. Tyresö kommun ska därför anta en handlingsplan för att ersätta palmolja, och gå över till certifierad palmolja där ersättning inte är möjlig.

Matavfall och rester ska samlas in och rötas till biogas. Genom att välja rättvisemärkta produkter bidrar vi också till att arbetare får rimliga löner och till hållbar utveckling i de länder där livsmedlen produceras. Lokal småskalig energiproduktion med förnybar energi såsom sol, vind och vågkraft ska utredas och främjas där så är möjligt. En solkarta visar potentialen för solenergi på samtliga tak inom kommunen. Människan har redan släppt ut växthusgaser som innebär en ökad global medeltemperatur på ca 1 grad. I Sverige är effekten ännu större och vi befärrar att klimatförändringarna kommer påverka många delar av samhället under det kommande seklet. Vi behöver därför vidta förebyggande åtgärder i syfte att undvika stora kostnader framöver.

För att öka takten i kommunens klimatarbete vill vi att Tyresö kommun ansluter sig till föreningen Klimatkommunerna (www.klimatkommunerna.se). Den har funnits sedan 2003 och är en förening för kommuner, landsting och regioner som aktivt jobbar med lokalt klimatarbete. Föreningen har 37 medlemmar med tillsammans drygt 3,5 miljoner invånare. Klimatkommunernas övergripande syfte är att minska utsläppen av växthusgaser i Sverige. De stödjer kommuner i klimatarbetet, sprider information och erfarenheter om lokalt klimatarbete, samt höjer kunskapen om klimatproblematiken. Klimatkommunerna har även internationella samarbeten och kontakter med liknande nätverk i andra länder. Kraven för medlemskap i Klimatkommunerna är att man politiskt beslutar att arbeta för att kontinuerligt inventera utsläpp av växthusgaser, att sätta upp mål för utsläppen, ta fram en handlingsplan och genomföra åtgärder för att minska utsläppen.

Regeringen gav i augusti 2015 ett uppdrag till Naturvårdsverket att identifiera och föreslå åtgärder mot utsläpp av mikroplaster i havet från viktiga källor i Sverige. Det nämns bl.a. i uppdraget att det ska ske i dialog med kommuner och andra berörda aktörer. Problemet med mikroplaster är ett globalt problem. Åtgärder behövs på flera nivåer i samhället där kommunen har en viktig roll. Dagens lagstiftning är inte tillräcklig, och därför krävs föregångare.

Vi behöver kartlägga vilka produkter som kan finnas i kommunens verksamheter som har tillsatser av mikroplast. Dessa produkter ska därefter bytas ut mot andra likvärdiga produkter. följa Naturvårdsverket arbete med att identifiera och genomföra åtgärder för att upphöra med utsläpp av mikroplaster, säkerställa att kommunens verksamheter upphör med inköp, användning och spridning av produkter med tillsatser av mikroplast och återkomma med en redovisning under 2018 om hur utfasningen av produkter med tillsatser av mikroplast har fortskridit.

Styrningen av Tyresö kommuns miljöarbete återfinns idag i ett antal dokument: klimatstrategi, energieffektiviseringsstrategi, energiplan, grönplan och avfallsplan. Dessa dokument innehåller många bra ambitioner. Det som saknas är en övergripande strategisk styrning av miljöarbetet. Huvudsyftet är att på ett systematiskt sätt se till att miljöarbetet styrs för att bidra uppfyllandet av globala, nationella och regionala miljömål. Tyresö ska därför ta fram ett miljöprogram.

Särskilda uppdrag

- Ta officiell ställning mot hälso- och miljöriskabla genmodifierade produkter.
- Upprätta en policy om att ersätta palmolja.
- Ansöka om att Tyresö kommun ska bli en Fairtrade City.
- Förstärka naturskolan för att i högre grad informera och utbilda kommuninvånarna.
- Utredda småskalig energi – vind-, sol- och vågkraft i kommunen.
- Ställa om kommunens fordon till 100 procent miljöbilar inklusive elfordon.
- Fasa ut produkter som innehåller mikroplaster.
- Ansöka om medlemskap i klimatkommunerna.
- Ta del av regeringens klimatsatsningar.
- Ta fram ett miljöprogram.

Verksamhetsområde 13: Vatten och avlopp

Säkra vattenkvalitet och klimatanpassa VA-systemet

Allt liv på jorden är avhängigt vatten. Vi kan välja bort andra livsmedel men klarar oss inte utan vatten. Dricksvattnets kvalitet är avgörande för hälsan. Tillgången till vatten är otillfredsställande på sina håll, i synnerhet i de östra delarna av Tyresö. Större uttag än vad som kan återskapas ska inte göras, då ökar risken för saltvatteninträngning.

När kommunen erbjuder utökade byggrätter för fastighetsägare med egen brunn, så måste vattentillgången säkras långsiktigt. Rent vatten är vår viktigaste naturtillgång, vi ska vara rädda om vattnet vi har och som våra barn och barnbarn ska dricka i framtiden.

Vårt kommunala dricksvatten är av god kvalitet, men det är ofta lite sämre med vattenkvaliteten i enskilda brunnar. För att säkerställa vattenkvaliteten och att inga föroreningar läcker ut i vattendrag, sjöar och hav, ska Tyresö kommun främja hållbara vatten- och avloppslösningar. Det är nödvändigt att minska utsläppen till Östersjön.

För att möta klimatförändringarna krävs förutom minskade utsläpp också anpassning till ett förändrat klimat. Det gäller inte minst VA-systemet som måste byggas och underhållas utifrån risker som extremnederbörd och stigande vattennivåer. Ett anpassat VA-system tar hand om stora plötsliga vattenflöden som också kan innehålla stora mängder föroreningar genom ökade flöden av spillvatten. Tyresåns vattenvårdsförbund har under många år analyserat vattenkvaliteten i sjösystemet och behovet av åtgärder för att minska övergödningen. Åtgärder för att minska utsläppen från dagvatten behöver vidtas. Ansvar för att genomföra åtgärder på dagvattensystemet ligger på kommunen, t.ex. genom att anlägga fler dagvattendammar.

Mikroplaster i vattnet är ett miljöproblem som visat sig vara större än man tidigare trott. Det krävs kraftfulla åtgärder på alla politiska nivåer för att få bukt med detta. Från kommunen bör vi säga helt nej till inköp av till exempel hygienprodukter, som kan innehålla helt onödiga tillsatser av plast. Ytterligare åtgärder behövs för att minska läckaget av mikroplast från konstgräsplaner, samt att hålla nere biltrafikens hastighet, då däckslitage också är en mycket stor källa till mikroplastpartiklar.

Särskilda uppdrag

- Utsläppen från enskilda avlopp ska minska. Tyresö kommun ska stödja alternativa miljöanpassade VA-lösningar i områden där det kan förbättra vattenkvaliteten och uppnå mindre miljöbelastning, samt bidra till minskade investeringskostnader.
- Ta initiativ till att arbeta mer aktivt med kommunerna inom Tyresån avrinningsområde för att klara att uppnå god ekologisk status 2021.
- Ta fram åtgärder för att klimatanpassa vatten- och avloppssystemet.
- I kommande upphandlingar verka för att inga produkter med tillsatta mikroplaster köps in.
- Säkerställa dagvattenhanteringen vid konstgräsplaner, så att mikroplaster inte förs vidare till vattendrag och Östersjön.
- Initiera en kampanj för bättre avfallsinsamling, där Tyresös hushåll erbjuds ”miljötratten”, så att vegetabiliska matoljor kan samlas upp och in, vilket är en positiv åtgärd för ledningssystemet, med färre fettansamlingar och fettinfarkter.

Verksamhetsområde 14: Renhållning

Mindre resursslöseri, rent och snyggt

Tyresö kommun ska arbeta aktivt och stödja kommuninvånarna utifrån EU:s avfallshierarki, i den så kallade avfallstrappan. Avfallstrappan innebär åtgärder med prioriteringsordning 1. Minska mängden och farligheten, och sedan 2. Återanvända 3. Materialåtervinna 4. Energiutvinna och 5. Deponera.

Avfallsmängden måste minska, då vår planet och våra ekosystem inte tål vårt fortsatta resursuttag och omvandlingen av dessa, när resurserna omvandlas till produkter. Avfallet ska i största möjliga mån tas tillvaratas eftersom det mesta av avfallet är en resurs, och kan återanvändas och återvinnas, eller utvinnas energi ifrån. Detta gäller dock inte för avfallet som deponeras.

Regeringen har aviserat att kommunerna ska överta ansvaret för insamling av förpackningar och returpapper. Kommunen måste förbereda sig för att axla ansvaret med syfte att förenkla hushållens möjlighet att källsortera. Tyresös utemiljö ska vara ren och trevlig med papperskorgar inom behändigt avstånd. Portabla toaletter ska också finnas på lämpliga platser i utemiljön.

Särskilda uppdrag

- Plan med tydlig målsättning för matavfallsinsamling i hela Tyresö, med prioritering på flerfamiljshus.
- Förbereda kommunens övertagande av ansvaret från FTI, angående insamling av förpackningar och returpapper.
- Bättre efterlevnad av avfallstrappan. Initiera en kampanj där Tyresös hushåll erbjuds "miljötratten", så att vegetabiliska matoljor samlas upp och in, samt ge Tyresö bostäder AB, i uppdrag med informationsinsatser och förenkling av hantering av rest- och matavfall för de boende.

Verksamhetsområde 15: Bygglovsverksamhet

Tillgängligt, säkert och avgiftsfinansierat

Samtidigt som byggandet tar ordentlig fart är det viktigt att följa lagstiftning och säkerställa att hanteringen sker på ett tillfredsställande sätt. Bygglov ska ställa krav och stödja kommuninvånarna och i största möjliga mån anpassa byggnaderna utifrån naturmiljöns förutsättningar. Bygglovsverksamheten ska vara självfinansierad.

Särskilda uppdrag

- Verksamheten ska under perioden uppnå full avgiftsfinansiering i den del som kan avgiftsfinansieras.

Verksamhetsområde 16: Näringsliv

I Tyresö finns över 1 000 småföretag med ca 11 000 arbetstillfällen. Den största arbetsgivaren är Tyresö kommun med cirka 2 500 anställda. Det storstadsnära läget är gynnsamt, arbetsmarknaden är relativt varierad och rekryteringsläget gott. Kommunens tillämpning av lagar och regler är uppskattat av företagarna. Störst förbättringspotential har Tyresö när det gäller kommunens service, bemötande och handläggningstider. Ett blomstrande näringsliv är ett viktigt politiskt mål och därför är det angeläget att vår service till företagarna förbättras.

I Tyresö kommun ska all upphandling präglas av affärsmässighet och konkurrens. Tyresö kommun upphandlar årligen varor, tjänster och byggentreprenader för cirka 500 mkr, exkluderat årliga investeringar. Men Tyresö kommun ska också genom mindre och avgränsade upphandlingar se till att även små företag ska kunna lägga anbud.

Miljöpartiet har föreslagit att kommunen ska ta initiativ till att utveckla de områden som avsatts för näringslivsverksamhet, för att öka möjligheten för fler företag. I utvecklingen av Tyresö Centrum vill vi i gatuplanet ha småbutiker, kontor för småföretag etc. som ökar de lokala aktiviteterna men inte är störande för de boende. Miljöpartiet vill utveckla deltagandet och dialogen med alla tyresöbor och företagare i kommunen. Vi stödjer planerna på att ett företagsråd inrättas.

Särskilda uppdrag

- Ett företagsråd inrättas för att tillsammans med företagare i kommunen bl.a. utveckla och förtäta våra nuvarande företagsområden.
- Ta fram modeller för systematisk samverkan mellan Tyresö kommun och relevanta aktörer inom näringslivet för att bidra till grön teknikutveckling och minskad miljö- och klimatbelastning.
- Ta fram modeller för samverkan mellan Tyresö kommun och aktörer inom näringslivet för att bidra till fler arbetstillfällen, lärlings- och praktikplatser, så att de som står långt ifrån arbetsmarknaden får in en fot i arbetslivet och att alla 16-17-åringar kan erbjudas sommarjobb inom kommunen.
- Ta fram strategi för utvecklad turism och besöksnäring.
- Utvärdera effekterna av inköpt vindkraftverk

Verksamhetsområde 17: Gemensam verksamhet

Värdegrund

Värderingar, attityder, erfarenheter och kunskaper påverkar vårt bemötande av våra medmänniskor. Tyresö kommuns värdegrund ska omfatta all verksamhet så att, jämställdhets-, barn-, äldre- och funktionshinderperspektiv synlig- och tydliggörs. Det är viktigt att de olika perspektiven beaktas, eftersom genus och normer kan påverka bemötandet. All personal ska utbildas i HBTQ-frågor, med syftet att komma bort från värderingar som utgår från heterosexuella normer, dvs alltid utgå från alla människors lika värde. En viktig grund är invånarnas hälsa och livskvalitet.

Kontinuerlig fortbildning krävs för att alla ska bli sedda och känna sig förstådda. Arbetet ska bedrivas i enlighet med FN:s Barnkonvention och Tyresös tillgänglighetsprogram. Ingen diskriminering ska få förekomma. Kognitiva och psykiska funktionsnedsättningar ska uppmärksammas i tillgänglighetsarbetet.

Jämlikhet och jämställdhet

Alla beslut ska fattas utifrån jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv. Förhållningssättet ska gälla inom kommunens alla verksamhetsområden och vid bemötandet av invånarna. Arbetet ska bedrivas systematiskt och integreras i styr- och uppföljningsprocesser. Fördelningen av skattemedel ska fördelas jämt mellan könen. Våld mot kvinnor och barn ska motverkas – i hemmet, på arbetsplatsen och på offentlig plats.

Livsviktigt är att barns och ungas intressen tillgodoses i enlighet med Barnkonventionens intentioner. Vi föreslår, liksom Rädda Barnen gjort, att inrätta en ”tvärpolitisk barngrupp” med företrädare från politiska partier och representanter för organisationer som arbetar med barns rättigheter i kommunen. Barn och ungdomsfrågor behöver bättre bevakning i kommunen, då de är framtiden och de utgör en stor andel av invånarna. De flesta kommunala verksamheter berör dem och den största andelen av budgeten avser dem. Till skillnad från vuxna saknar därutöver barn och unga rösträtt.

Vi föreslår också att en kommunal barnombudsman inrättas i Tyresö kommun. Erfarenheter kan inhämtas från andra kommuner som har gjort detta, t.ex. Botkyrka och Strängnäs. Vi tror att en centralt placerad kommunal barnombudsman också kan verka för att bevaka och främja barns rättigheter i Tyresö kommun.

Jämställda löner och frånvaro av osakliga löneskillnader ska säkerställas genom årliga lönekartläggningar. Osakliga löneskillnader ska ej förekomma. Kontinuerligt arbete med lönekartläggningar, uppföljningar och utvärderingar är nödvändigt. Rapportering av lönejämförelser ska ske i faktiskt krontal, ej i procent.

Vi föreslår en utredning av social investeringsfond, för att vända trenden med stort utanförskap och relaterade kostnader. Vi vill överbrygga stuprören med nuvarande kommunal organisation, så att socialnämnd, barn- och utbildningsnämnd, kultur- och fritidsnämnd, kan samordna insatserna bättre. Med sociala investeringar kan vi skapa ett mer långsiktigt hållbart Tyresö, såväl ur ett humanistiskt som ekonomiskt perspektiv. En social investering är satsning på verksamheter där kommunen tar kostnader i ett nuläge för att få sänkta kostnader, längre fram. I direktiven till en sådan utredning bör följande punkter ingå; Hur stor ska avsättningen till den sociala investeringsfonden vara? Vem, eller vilka, ska kunna få medel ur fonden? Hur ska effekten av använda medel följas upp och mätas? Enligt vilka regler ska återföringen ske?

Arbetsmiljö och arbetsvillkor

För en attraktiv arbetsgivare krävs arbetstidsformer som tillåter friska arbetsplatser och ger de anställda möjlighet till, förutom att ha ett arbetsliv, även ett rikt familje- och socialt liv. Personalen ska ha raster och en rimlig arbetsbörda och möjlighet till kontinuerlig fortbildning inom sitt yrkesområde.

Anställda ska ha en löneutveckling som innebär en rejäl satsning, även för de anställda som väljer att fortsätta i kommunen, samt full kompensation för löne- och prisutveckling. Arbetet för friskvård och arbetsmiljöåtgärder är väsentligt för att få ner sjukfrånvaron.

Användning av konsulter kan vara nödvändigt när kompetens saknas i kommunen, men är enligt vår uppfattning ofta ett mindre bra alternativ, med brister i kontinuitet och försämrade kompetensförsörjning. Kompetensförsörjningen i kommunens verksamheter måste förbättras och säkerställas. Sårbarheten i organisationen minskar och resultatet kan bli bättre och till lägre kostnader.

Särskilda uppdrag

- Tydliggöra var och ens möjlighet till utveckling i sitt arbete och utarbeta tydliga lönesystem med lönesättning som motverkar diskriminering och godtycklighet.
- Inrätta en tvärpolitisk barngrupp, med företrädare för de politiska partierna och representanter för organisationer som arbetar med barns rättigheter i kommunen.
- Utredda en social investeringsfond.
- Minska konsultanvändningen.
- Inrätta en tjänst om en kommunal barnombudsman i Tyresö.
- Minska sjukfrånvaron och sjuknärvaron.
- Sänka inköpskostnaderna för Tyresö kommun med 10% till 2020
- Nya och bättre lokaler för bibliotek och kulturverksamheter i anslutning till Tyresö C
- Ställa om kommunens fordon till 100% miljöbilar inkl. elfordon.

Verksamhetsområde 18: Kommunalförbund

Gäller all samverkan och medlemskap i intresseorganisationer, kommunalförbund och gemensam nämnd eller annat formaliserat arbete. Gäller även revision.

Ekonomiskt, bättre kompetens, färre som faller mellan stolarna

Tyresö kommun ska systematiskt samverka med andra aktörer. Samverkan kan vara särskilt viktig kring folkhälsoarbetet, hälso- och sjukvården, omsorgen, äldrevården, psykiatri och beroendevården. Ingen person ska riskera att hamna mellan stolarna genom oklar ansvarsfördelning eller bristande samverkan. Samverkan är också väsentligt när det gäller kollektivtrafiken, där kunskap och kännedom om lokala förhållandena finns inom kommunen, men där landstinget finansierar och beslutar.

Miljötillsyn, brandförsvaret, god luftkvalité samverkar vi också kring i hela regionen eller med kommunerna på Södertörn. Södertörns Miljö- och hälsoskyddsförbund, Södertörns brandförsvarfsförbund, Överförmyndarnämnden samt Östra Södertörns samordningsförbund, intresseorganisationer som Tyresåns vattenvårdsförbund, SKL, KSL, Luftvårdsförbundet m.fl. är alla exempel på samarbete som syftar till att förbättra verksamheter och ge bättre service åt kommuninvånarna.

Samverkan är en nyckel till framgång och viktiga samverkanspartners är också Stockholms läns landsting, sociala företag, (själv)hjälp- och brukarorganisationer, kvinnojourer, hälsoinriktade företag m.fl.

Vi vill ytterligare förbättra samarbetet med det lokala näringslivet och utveckla sociala företag inom kommunen. Det behövs insatser, där sociala kooperativ kan vara en del av lösningen, till exempel för unga utan fullgjord skolgång och för personer med utländsk bakgrund. Genom samarbete med Södertörnskommunerna effektiviseras upphandlingen och resurser frigörs i Tyresö kommun.

Vi vill att Tyresö kommun tar initiativ till att bilda ett kommunalförbund med närliggande kommuner, för att undersöka bättre nyttjande av idrotts- och kulturanläggningar samt lägre investerings- och verksamhetskostnader.

Särskilda uppdrag

- Utveckla systematisk samverkan mellan Tyresö kommun och relevanta aktörer inom folkhälsoarbetet, hälso- och sjukvården, omsorgen, äldreården, psykiatri och beroendevården.
- Idrottsanläggningar!

Verksamhetsområde 19: Politisk verksamhet

Demokrati

Demokrati kan inte tas för självklart, utan måste ständigt återerövas. Demokratins arbetsformer ska kontinuerligt utvecklas och utvärderas. Att arbeta för ökat politiskt intresse är väsentligt, då demokratin legitimeras genom människors tillit. Här krävs ökade insatser. Tyresö kommun ska arbeta för ett högre deltagande, med särskilda insatser riktade mot de bostadsområdena med ett valdeltagande under 70 procent.

Demokrati är dock mer än att medborgarna röstar vart fjärde år. Därför ska kommunpolitiken levandegöras och invånarna uppmuntras till politisk delaktighet. Småbarnsföräldrar, egna företagare och personer med funktionsnedsättning ska kunna delta och fler demokrativerktyg prövas.

Ökad delaktighet både av brukarna och de anställda i verksamheterna uppmuntras och vid förändringar som berör medborgare ska deras åsikter efterhöras, vilket inte innebär att de har veto men dialogen uppmuntras och argumenten ska alltid prövas.

Miljöpartiet deltar aktivt i det utvecklingsarbete som beredningen för medborgardialog och mångfald initierat. Vi är mycket positiva till att alliansen nu ansluter sig till det som oppositionen argumenterat för under många år, ett vidgat demokrati- och delaktighetsarbete i Tyresö. Tyresöinitiativet har engagerat ett stort antal kommuninvånare som lämnat ett stort antal förslag i diverse frågor. Miljöpartiet anser även att Tyresö ska pröva möjligheten med en försöksverksamhet med sänkt rösträttsålder i nästa kommunval om riksdagen beslutar i enlighet med utredningens förslag.

Politikers arvoden ska vara rimliga, med nivåer som inte skiljer alltför mycket från vanliga lönenivåer i samhälle. Politisk verksamhet är oerhört viktigt, men alla verksamheter som kan måste bidra till att sänka kostnaden. Vi vill utreda att sänka de politiska kostnaderna, inkl. arvoden och till de politiska partierna, vilket inte bör gå ut över det politiska engagemanget. Många människor är engagerade i andra delar av föreningslivet och flertalet får inte arvoden för sitt engagemang.

Särskilda uppdrag

- Införa öppna nämndmöten och allmänhetens frågestund.
- Införa ungdomsfullmäktige.
- Öka kommuninvånarnas möjlighet till delaktighet och demokratiskt inflytande med samråd i andra frågor än planer, lokala folkomröstningar, ungdomsinflytande mm.
- Utreda sänkning med 10 procent av de politiska kostnaderna, inklusive arvoden och partistöd.

Verksamhetsområde 20: Tyresö Bostäder AB

Bygg och efter behov

Tyresös Bostäder ska bygga bostäder som möter upp bostadsbristen, i synnerhet ungas och äldres behov. Marken ska användas effektivt men inte överexploatera bostadsnära grönområden, då de är väsentliga för människors hälsa och välbefinnande. Den fria uteleken är också viktig för barns utveckling.

Bostäderna ska hålla hög standard, vara miljö- och klimatanpassade. De boende ska i hög grad kunna påverka sin energianvändning, avfallshantering/återvinning och sin bostadsnära miljö. Lokal småskalig el- och energiproduktion kan utgöra komplement.

Tyresö Bostäder ska tillsammans med Tyresö kommun säkerställa att barnfamiljer och kvinnor som har utsatts för våld i bostaden inte vräks. Prioriterat är att tillgodose behovet av jourlägenheter för kvinnor och barn som utsatts för våld och som har tvingats att fly sitt eget boende, samt frigöra bostäder för flyktingar. Bolaget ska skriva in en social klausul och pröva ökad boendeinflytande enligt den modell som framgångsrikt tillämpats i Södertälje.

Tyresö Bostäder bör inte ombilda hyresrätter till bostadsrätter, såvida det inte finns särskilda skäl för att inom ett område skapa mer blandade upplåtelseformer. Om ombildning sker ska det ske till marknadsmässiga priser.

Miljöpartiet anser att Tyresö Bostäder i samverkan med intresserade fortsätta diskussionen om ett litet kollektivhus. Kollektivhus är ett bostadshus med vanliga lägenheter. Där finns också gemensamma lokaler där de boende kan laga mat och äta tillsammans, kök och matsal kan samordnas med t.ex. ett äldreboende för bättre resursnyttjande, de boende kan odla sin hobby och umgås.

Tyresö Bostäder ska ta ett större ansvar inom miljö. Avfallsfrågorna ska ges hög prioritet matavfallsinsamling ska initieras i alla bostadsområden.

Särskilda uppdrag

- Öka takten i byggandet av hyresrätter under mandatperioden, samt utförsäljningsstopp.
- Tyresö Bostäder ska planera för och bygga fler ungdomslägenheter.
- Befintliga fastigheter förses med gröna tak, där så är möjligt och med produktion av el och värme genom småskaliga anläggningar med solenergi och vindkraftverk.
- Mer miljö- och klimatanpassat byggande, individuell mätning av elvattenförbrukning ska prövas.
- Återvinning av matavfall blir en naturlig del för boende och Tyresö Bostäder arbetar aktivt för att de boende ska minska sitt restavfall.

Verksamhetsområde 21: Övriga Bolag

Tyresö Näringslivsbolag har spelat ut sin roll och bör kunna avvecklas och kvarvarande mark bör säljas till Tyresö Bostäder. Tyresö Vindkraft AB äger och leasar ut vindkraft till Tyresö kommun och Tyresö Bostäder AB.

9. Uppföljning, intern kontroll och kommunikation

Se förvaltningens text i alliansens förslag till kommunplan, med hänsyn taget till miljöpartiets förslag till kommunplan.